

Happy Smart Cities

Z OBSAHU

TÉMA ČÍSLA INOVÁCIE VO FÍNSKU – POZNATKY Z LETNEJ ŠKOLY SMART CITIES

„Hodina času navyše“ alebo čo si slovenské samosprávy môžu odniesť z Fínska

Fínske mestá sú veľmi aktívne a tlačia na podporu inovácií

Do Kalasatamy sa nám podarilo prilákať ľudí, ktorí sa stali súčasťou mestského laboratória

Vo Fínsku inovácie neskúšajú na papieri, ale priamo v uliciach

Jednoduché riešenie by samosprávam ušetrilo dni práce

LETNÁ ŠKOLA VO FÍNSKU – NAJŤAŽŠÍ JE NÁVRAT

Po niekoľkých dňoch strávených vo Fínsku človek pochopí, že najťažšia časť cesty nie je odlet tam. Najťažší je návrat domov.

Je úžasné vidieť krajinu, v ktorej veci fungujú. Kde inovátori nielen hovoria o zmenách, ale ich aj realizujú. Kde hospodárska prax nezaostáva za výskumom a nové riešenia sa prirodzene dostávajú do života miest, firiem aj obyvateľov.

Vidíte mestá, ktoré rozumejú svojej úlohe a vytvárajú podmienky pre rozvoj. Developeri nečakajú roky na povolenia. Mesto a investori spolupracujú, pretože chápu, že ich úspech je spoločný. Pri výstavbe nových štvrtí sa automaticky rieši zeleň, verejné priestory, služby, doprava aj kvalita života budúcich obyvateľov.

Adaptácia na zmenu klímy tu nie je témou preto, aby sa získali dotácie. Je súčasťou prirodzeného premýšľania o budúcnosti. Ochrana životného prostredia vnímajú deti od útleho veku ako samozrejmu súčasť života. Keď vzniká škôlka, škola, bytový dom alebo obchodné centrum, myslí sa na všetky súvislosti. Dokonca aj na bezpečnosť obyvateľov vrátane podzemných krytov. A ak na to existujú európske zdroje, jednoducho ich využijú. Presne tak, ako by sme to mohli robiť aj my. To najdôležitejšie však nie sú technológie ani peniaze.

To najdôležitejšie sú ľudia.

Ľudia, ktorí svoju prácu berú poctivo. Ktorým je cudzí prístup „nejako to obísť“, „nejako sa to zariadiť“ alebo „nejako s tým vybabrať“. Namiesto hľadania dôvodov, prečo sa niečo nedá, hľadajú spôsoby, ako sa to dá.

Vidíte to na stavbách, na mestských úradoch, vo firmách aj na ministerstvách. Ľudia premýšľajú o kvalite, o nadstavbe, o budúcnosti. Vidno na nich, že ich práca baví a že v nej vidia zmysel.

A možno práve preto je Fínsko dlhodobo označované za jednu z najšťastnejších krajín sveta. Napriek tomu, že väčšinu roka žijú v chlade, daždi a tme. Šťastie totiž zrejme nevzniká z počasia. Vzniká z dôvery, z fungujúcich pravidiel, z pocitu zodpovednosti a z presvedčenia, že veci majú zmysel.

Mnohí, ktorí sa vracajú zo zahraničia, tento pocit poznajú. Nie je to o lepších cestách, krajších budovách či modernejších technológiách. Je to predovšetkým o ľuďoch.

O ľuďoch, ktorí sa vracajú domov s túžbou niečo zmeniť. Ktorí nechcú len kritizovať, ale hľadať riešenia. Ktorí veria, že aj u nás môžu mestá fungovať lepšie, verejné priestory byť kvalitnejšie a inovácie prinášať skutočný úžitok.

Fínsko nám ukazuje, že to ide.

Otázkou nie je, či to dokážeme aj my.

Otázkou je, či budeme mať odvahu zmeniť spôsob, akým o svojej krajine, mestách a vlastnej práci premýšľame.

Máme sa čo učiť. A práve preto má zmysel cestovať, spoznávať a prinášať domov nové inšpirácie.

Vladimír Jurík

Fínske mestá majú v oblasti inovácií čo ponúknuť

Neúspech dokázali pretaviť na príležitosť. Ústup z vedúcich pozícií v odvetví mobilných telefónov dokázalo Fínsko využiť ako novú šancu. „Je to dlhodobá inovatívna krajina, kde sa stretáva expertíza so schopnosťou získať kapitál,“ hovorí Dušan Krištofik, slovenský veľvyslanec v Helsinkách. Na severe Európy sa podľa neho môžu inšpirovať slovenskí podnikatelia, ale i samosprávy.

V rámci Letnej školy Smart Cities klubu prišlo do Helsínk a Espoo hľadať inšpiráciu viacerých slovenských primátorov a starostov. Je miestny prístup k inováciám dobrý dôvod na návštevu Fínska?

Smart Cities klub si vybral správnu destináciu. Podobné delegácie sem prichádzajú aj z iných krajín. Fínske mestá majú v oblasti inovácií čo ponúknuť. Možno je to dôsledok vývoja po roku 2010, keď slávna fínska značka Nokia prestala kraľovať odvetviu mobilných telefónov. Krajina sa zrazu ocitla pred otázkou, čo ďalej. Vďaka Nokii mali Fíni množstvo expertov, tí sa však ocitli bez práce. Práve to vytvorilo priaznivé podmienky na rozvoj startupovej scény. Vzdelaným ľuďom so skúsenosťami sa otvorili nové možnosti. Vznikali firmy, ktoré prinášali inovácie a Fínsko sa stalo startupovým centrom pre celý severný región. Dobrým príkladom je konferencia Slush, na ktorej sa každoročne s potenciálnymi investormi stretáva zhruba šesťtisíc startupov. Fínsko je dlhodobou inovatívnou krajinou, kde sa stretáva expertíza so schopnosťou získať kapitál. Prejavuje sa to aj v každodennom živote, či už na úrovni podnikov, alebo samospráv.

Čo je pre fínske samosprávy charakteristické?

Vo Fínsku je veľmi rozšírená filozofia sebestačnosti. Mestá premýšľajú nad tým, ako prepájať a skĺbiť činnosti tak, aby boli odolné a sebestačné. Nehovorím teraz

o obrane, ale o celkovej filozofii riadenia. Zvoliť si Fínsko za cieľ letnej školy teda bola dobrá voľba. Verím, že všetky stretnutia, ktoré zástupcovia slovenských samospráv absolvovali, to aj potvrdili.

Evidujete na veľvyslanectve záujem slovenských firiem o fínske znalosti v oblasti inovácií alebo zostáva táto severná krajina pre Slovákov stále skôr nepreskúmaným územím?

Ak hovoríme o spolupráci v rámci samospráv, tak ste priekopníci, hoci nie úplní. V rámci EÚ existujú rôzne formáty, ktoré zahŕňajú hlavné mestá alebo metropolitné regióny, organizujú podujatia a miesta stretnutí rotujú. Takže Fínsko nie je úplne neznáme ani pre iných primátorov či regionálnych politikov. Pôsobím v Helsinkách už tri roky a aj na veľvyslanectve v tomto smere vyvíjame rôzne aktivity. Nedávno sme privítali skupinu najväčších vinárov zo Slovenska, ktorí sa prišli predstaviť, podporili sme účasť našich firiem na potravinárskom veľtrhu a pravidelne pripravujeme národný stánok Slovakia Travel zameraný na cestovný ruch. Mnohí z účastníkov týchto podujatí Fínsko neobjavujú prvý raz, ale sa už vracajú za svojimi novými obchodnými partnermi. Sieť vzťahov sa postupne rozširuje aj do ďalších oblastí spolupráce.

Ako vie slovenským firmám pomôcť slovenská ambasáda? Dokážete im otvárať dvere, alebo upriamujete ich pozornosť na oblasti, ktoré si ju zaslúžia?

Keďže Fínsko je predsa len geograficky vzdialená krajina, odporúčame najmä účasť na veľtrhoch. Ich pravidelnou súčasťou bývajú B2B stretnutia, ktoré veľmi dobre fungujú. Vieme sprostredkovať kontakt na fínskych partnerov, no rozhodujúca je kvalitná príprava. Či ide o účasť na veľtrhu alebo o delegáciu podnikateľov, mimoriadne podstatná je úvodná fáza.

S partnerom treba začať komunikovať, pripraviť sa, zoznámiť sa navzájom, aby sa na mieste spolupráca už len konkretizovala. Tento mesiac napríklad Bratislavu navštívila skupina sedemdesiatich fínskych podnikateľov. Tento projekt sme pripravovali niekoľko mesiacov, takže obe strany presne vedeli, s kým sa stretnú a aké príležitosti chcú rozvíjať. Ak by som to mal zhrnúť: základom je dobrý výber partnera a dobrá príprava. S tým vieme ako veľvyslanectvo pomôcť. Aké dohody sa uzavrujú za rokovacím stolom, to už nechávame na samotných podnikateľoch.

Veľvyslanectvo pomáhalo aj s prípravou Letnej školy SCK v Helsinkách. Ako sa vám spolupracovalo so Smart Cities klubom?

Bolo zrejmé, že letné školy majú tradíciu a pre SCK to nie je prvé podobné podujatie. Klub jasne vedel, čo od tohto projektu očakáva. Našou úlohou ako zastupiteľského úradu už bolo len vyhľadať tých správnych a vhodných partnerov. Verím, že sa nám to spoločne podarilo.

Miloslav Surgoš

„Hodina času navyše“ alebo čo si slovenské samosprávy môžu odniesť z Fínska

Rozhovor zakladateľa Smart Cities klubu Vladimíra Juríka s kolegom a účastníkom zahraničnej študijnej cesty do Helsínk a Espoo Jaroslavom Kacerom. Čo by sa zmenilo, keby obyvateľ mesta získal každý deň hodinu času navyše? Menej zbytočného cestovania, dostupnejšie služby, kvalitnejší verejný priestor a samospráva, ktorá vie, prečo si ponechať vplyv na rozvoj svojho územia. Fínsko býva označované za laboratórium smart miest. Smart Cities klub preto zamieril so zástupcami slovenských samospráv a podnikateľského sektora priamo do Helsínk a Espoo, aby sa pozreli, ako vyzerá moderná správa mesta v praxi – od tvorby kvalitných verejných priestorov, cez nakladanie s pozemkami a dopravu až po škôlky fungujúce 24 hodín denne.

Začnem provokatívne: má vôbec zmysel chodiť na študijné cesty? Nestačí si dnes všetko prečítať alebo pustiť video?

Nestačí, a povieť prečo. Ohmatať si veci na mieste, pýtať sa ľudí, ktorí ich deň čo deň robia, a vidieť súvislosti, ktoré sa do žiadnej reportáže nezestia – to má úplne inú váhu. Cieľom pritom nie je čokoľvek okopírovať. Ide o inšpiráciu, o hľadanie ciest, ako to urobiť lepšie vo vlastnej samospráve, a často aj o získanie sebavedomia a argumentov pre postupnú realizáciu doma.

Mám aj osobnú skúsenosť z Brna. Jedna zamestnankyňa mesta bola zarytou odporkyňou zmien. Po osobnej návšteve Grazu, kde videla na vlastné oči postup budovania jednej štvrte, názor úplne zmenila – a napokon sa stala veľkou propagátorkou podobného prístupu. To žiadny dokument nedokáže.

Čo si odniesť pre slovenské samosprávy? Zúčastňovať sa podobných študijných ciest organizovaných Smart Cities Klubom a zapájať sa do medzinárodných projektov. Prinášajú síce „len“ tzv. mäkké peniaze, ale prinášajú neoceniteľné skúsenosti, inšpiráciu a de facto zabezpečujú priebežné vzdelávanie zamestnancov úradu.

Podme ku konkrétnym veciam. Čo ťa najviac zaujalo na tom, ako fínske mestá hospodária s majetkom?

Kvalifikovaný a dlhodobý prístup. Helsínki nám ukázali dva modely. Pri novej štvrti vznikajúcej z bývalého doku si mesto pozemky ponechalo a developerom umožnilo výstavbu na základe dlhodobých zmlúv – práva stavby. Pri bývalej nákladnej železničnej stanici naopak

mesto pozemky vykúpilo a vyhlásilo dvojkoľovú súťaž, kde podmienkou bolo vybudovať v rámci objektu železničnú stanicu a napojenie na metro. Ponuky potom posudzovali podľa účelu aj podľa ceny – a víťazný developer tam postavil nákupné centrum, kancelárie aj bývanie, všetko bezbariérové.

Z pohľadu efektivity riadenia mesta je obdivuhodné, že mesto s takmer 700 000 obyvateľmi zamestnáva okolo 37 500 ľudí, vďaka čomu je mesto najväčším zamestnávateľom vo Fínsku, pričom sú schopní s týmto počtom zamestnancov nielen riadiť mesto, ale zabezpečovať zdravotné a sociálne služby a takisto hasičov. O poriadok v meste sa potom stará iba štátna polícia. Navyše Helsínki nemajú žiadne členenie na mestské časti, kde by dochádzalo k zbytočnému navyšovaniu počtu zamestnancov. Napriek tomu s ohľadom na veľkosť mesta navrhli zriadenie kontaktných miest, prípadne vymenovanie výkonných manažérov pre jednotlivé lokality namiesto delenia na mestské časti.

Fínske samosprávy fungujú trochu odlišne a drvivá väčšina má vo funkcii starostu či primátora profesionálneho manažéra mesta vybraného zastupiteľstvom. Helsínki, Tampere a Turku prešli na model politického starostu alebo primátora, ten však nie je volený priamo občanmi, ale volí ho mestské zastupiteľstvo zo svojich radov na štvorročné obdobie. Priamu voľbu starostu občanmi Fínsko nepozná.

A perlička na záver – Helsínki stoja na skale, takže sa veľa stavia pod zemou. Pod nákupným centrom a časťou centra sú podzemné garáže pre približne 1 250 áut na dvoch poschodiach, dva autobusy s dĺžkou 400 metrov, ktoré zároveň slúžia ako núdzový kryt pre obyvateľov.

Čo si odniesť pre slovenské samosprávy? Nepredávať obecné pozemky pri prvej kríze, ktorá príde. Ponechať si ich a zmluvne zabezpečiť dlhodobý prenájom na 50 a viac rokov formou práva stavby. Tým si mesto – a najmä budúce generácie – zachová možnosť ovplyvňovať ďalší rozvoj svojho územia.

Veľkou témou cesty bola nová štvrť Kalasatama. Čím je výnimočná?

Z bývalého doku tam postupne vzniká plnohodnotná štvrť so všetkým – službami, pracovnými príležitosťami aj bývaním. Celý

projekt spája krásna vízia: „O hodinu času navyše“ – teda hodina, ktorú každý obyvateľ ušetrí za zbytočné cestovanie. Štvrť prepája s okolím veľký most iba pre peších, cyklistov a električky. Ulice nesú názvy lodí späť s týmto miestom a verejný priestor dopĺňajú umelecké diela – na ne bol pri výstavbe vytvorený osobitný fond. Mimochodom, niečo podobné fungovalo kedysi aj u nás pri výstavbe sídlisk.

Parkovanie je spoľahlivé pre všetkých a dôsledne sa kontroluje. Funguje tam podzemný systém separovaného odpadu inšpirovaný Štokholmom – pre obyvateľov mierne drahší než inde, ale výrazne efektívnejší. V ďalšej fáze sa štvrť viac zameria na biodiverzitu, zeleň a parky, aby bolo všetko v dostupnej vzdialenosti podľa princípu 15-minútového mesta.

A čo považujem za kľúčové, mestská inováčná spoločnosť Forum Virium tam testovala inovácie formou agilného pilotovania – krátkych projektov do šiestich mesiacov. Realizovalo sa 25 pilotných projektov, zapojilo sa 100 spoločností a 3 500 ľudí, časť sa financovala aj z participatívneho rozpočtu. Niektoré projekty aj napriek dobrej myšlienke skončili neúspechom alebo sa ich nepodarilo rozšíriť – a to je v poriadku, presne na to pilotovanie slúži. Spolu s Business Helsinki testovali napríklad zdravotné „fotobúdky“ na základné overenie zdravotného stavu s odporúčaním na konkrétneho lekára, doručovanie jedla a pošty robotmi, autonómnou mobilitu alebo maximálne využitie cirkulárnej ekonomiky vo výstavbe, keď sa prvky z búraných stavieb použijú v novej výstavbe.

Pýtali sme sa aj na praktickú vec, ako urobiť štvrť prívetivou pre prvých obyvateľov, keď sa ešte roky stavia. Odpoveď bola jednoduchá – dôkladné plánovanie trás stavebnej dopravy, využitie mobilnej zelene a od prvej chvíle zabezpečená dostupná hromadná doprava.

Čo si odniesť pre slovenské samosprávy? Zaviest' metódu agilného pilotovania – krátke, lacné experimenty alebo vytvorenie living labov, pri ktorých je dovolené zlyhať. Je to oveľa lacnejšie než veľké projekty, ktoré zlyhajú až po rokoch. A pri developmente nových zón myslieť od začiatku na prvých obyvateľov, MHD, mobilnú zeľen' a koordináciu stavebnej dopravy a trás.

Doprava je téma, ktorá páli každú samosprávu. Čo predvádzajú Helsinky?

Na úvod číslo, ktoré ma dostalo. Na prezentácii zaznelo, že podľa nedávneho prieskumu len okolo 10 % obyvateľov jazdí do práce, do školy či za podnikaním autom a zvyšok využíva hromadnú dopravu, bicykel alebo ide pešo. Pri dodatočnom overovaní som narazil na striednejšie oficiálne dáta: chôdza tvorí v Helsinkách takmer polovicu všetkých ciest a udržateľné módy dopravy (pešo, bicykel, MHD) dokopy približne tri štvrtiny; v širšej metropolitnej oblasti je podiel áut vyšší. Číslo 90 % sa tak pravdepodobne týkalo ciest do samotného centra mesta. Aj tak je to na danej zemepisnej šírke úctyhodné. A čisto subjektívny postreh – na uliciach je vidieť citelne menej obéznych ľudí než u nás.

Mesto má vlastnú dopravnú aplikáciu postavenú na vízií „3x open“: open innovation, open data, open source. Je komfortnejšia než aplikácie veľkých globálnych hráčov a celá je v otvorenom formáte na stiahnutie na GitHubu. Do roku 2030 chcú mať plne funkčný systém, ktorý v reálnom čase nájde najvhodnejšie spojenie „od dverí k dverám“ podľa aktuálnej dopravnej situácie a rovno vyrieši platbu cestovného. Sami tomu hovoria zladenie „orchestra dopravy“. Platby a platobné brány sú riešené osobitne a pri viacerých poskytovateľoch ide o súhlas používateľa s odovzdaním dát kvôli nájdeniu najvýhodnejšieho cestovného – so zástupcami zostávame v kontakte a zistíme detaily.

Helsinky tiež masívne rozvíjajú električkovú dopravu a česko-slovenská stopa, Škoda Transportation, kúpila fínskeho výrobcu koľajových vozidiel a spoločne dodávajú vozidlá pre túto trakciu. Zaznelo aj plánované zlepšenie spojenia Helsink a Espoo – tunel pre verejnú dopravu, ktorý skráti cestu o 15 minút bez toho, aby sa ničila príroda na povrchu.

Čo si odniesť pre slovenské samosprávy? Nevývijať znova koleso. Helsinská aplikácia je open source. Slovenské mestá a integrované dopravné systémy si ju môžu stiahnuť, upraviť a nasadiť pre vlastné potreby. To je rádová úspora oproti vývoju na zelenej lúke.

Fínsko je prelasované knižnicami. Splnili očakávania?

Som veľký fanúšik kníh a mám rád aj ich vôňu. Knižnica Oodi v Helsinkách je architektonický počín, ktorý búra predstavu knižnice ako miesta, kde sa musí mlčať. Ľudia sa tam majú cítiť ako vo vlastnej obývačke. Sú vnútri najrôznejšie miesta na sedenie aj relax, vonkajšia terasa s výhľadom na mesto, priestor pre spoločenské hry vrátane mnohých šachových stolov. A hlavne makerspace, dielňa, kde si ktokoľvek môže čokoľvek vyrobiť alebo opraviť a využívať moderné

IT vybavenie vrátane seniorov, ktorí sa tam učia pracovať s internetom a aplikáciami.

Podobne koncipovaná, len menšia, je knižnica v Espoo. Financuje ju mesto a sídli v nákupnom centre, ktoré sa celé snaží byť udržateľné a využíva geotermálnu energiu. Knižnica sama funguje na princípe re-use. Teda nábytok, ktorý by inde skončil v zbere, podlahové krytiny v niektorých častiach z recyklovaných rybárskych sietí, priestor na ping-pong a ďalšie aktivity. Makerspace je samozrejmosťou. Ľudia platia len spotrebný materiál, všetko ostatné je zadarmo.

Čo si odniesť pre slovenské samosprávy? Prestať vnímať knižnicu ako sklad kníh a začať ju budovať ako komunitnú obývačku mesta – s dielňou, technológiami a programom pre všetky generácie. Investícia do takéhoto priestoru je investíciou do sociálnej súdržnosti aj digitálnych zručností obyvateľov. A re-use vybavenie ukazuje, že to nemusí byť drahé.

Keby si mal vybrať jednu vec, ktorá ťa prekvapila najviac?

Paradoxne jedna z posledných prednášok pred odletom – Gaming, esport a digitalizácia športu. Fíni si triezvo priznali, že deti dnes trávia veľa voľného času online, a namiesto moralizovania vymysleli, ako ich podprahovou, pozvoľnou cestou dostať k pohybu a sociálnemu kontaktu. Napríklad futbalový simulátor, kde deti skutočne kopú do lopty a všetko vidia na obrazovke. V rámci jednej školy na ňom deti strávili dokopy okolo 2 000 hodín. Podobne herné prvky a obrazovky využívajú pri aktivitách v bazéne alebo pri pretekoch na bicykli, keď sa reálne šliapie. Nezaberú to veľa priestoru a deti ani nevnímajú, že „športujú“.

Druhou rovinou je cielená podpora e-športu, teda vytvorenie prostredia pre spoločné hranie, tréningovanie a sledovanie, a takto budovanie sociálneho kontaktu. Zaujímavé sú dáta z prieskumu: až 70 % hráčov jednej z hier pochádza zo segmentu vysoko kvalifikovaných a vzdelaných ľudí. To má priamy dopad na zamestnanosť a tzv. talent attraction management. Herné štúdiá majú slušné obraty a kvalifikovaných zamestnancov s nadpriemernými príjmami, čo je pre lokalitu len dobre.

V Espoo nás zaujala aj ich vízia mesta pre deti a mládež, ktorú rozvíjajú v kontexte všetkých 17 cieľov udržateľného rozvoja OSN. Otvorene pritom hovoria aj o tienistých trendoch. S nástupom AI rastie obrat firiem, ale klesá počet zamestnancov, a problémom je nízka zamestnanosť mladých. K tomu majú koncepciu Climate-Neutral Espoo 2030 a berú ju úplne vážne, krok za krokom. Mimochodom, Espoo má 60 % rozlohy pokrytej lesom, sídli tam 1 500 high-tech spoločností a každý rok vznikne okolo 100 nových start-upov. Odpadové teplo z dátového centra využívajú na vykurovanie a teplú vodu. A pozoruhodná je aj rozmanitosť obyvateľov – v helsinských školách sa stretávajú žiaci a študenti s viac než 140 odlišnými materinskými jazykmi, v Espoo so 48.

Čo si odniesť pre slovenské samosprávy? Pri digitalizácii agend a služieb si vziať skúsenosti zo segmentu gamingu a ideálne tieto firmy priamo zapojiť do rozvoja samosprávy. Výsledkom bude používateľsky priateľivé prostredie, ktoré ľudia budú skutočne používať. Herné prvky fungujú aj ako nástroj, ako dostať deti k pohybu.

V marcovom vydaní si sľúbil, že sa opýta na škôlky fungujúce 24/7. Tak ako to dopadlo?

Pýtali sme sa a trochu s údivu nám potvrdili, že to skutočne funguje. Rodič idúci na nočnú zmenu môže dať dieťa do škôlky aj v noci. Poplatok sa odvíja od príjmu rodiny a prevádzku financuje verejná správa. Je to silný nástroj pre zamestnanosť aj pre pritiažnutie talentov do regiónu. Rodič, ktorý pracuje na zmeny, nie je odsúdený riešiť neriešiteľné.

A keď už sme si praktických veciach, stravovali sme sa zámerne nie v luxusných podnikoch, ale tam, kam chodia zamestnanci a študenti. Úroveň gastronómie je vysoká a ceny porovnateľné so Slovenskom.

Čo si odniesť pre slovenské samosprávy? Flexibilná prevádzková doba škôlok podľa reálnych potrieb rodičov je konkurenčnou výhodou regiónu. Nemusí to byť hneď 24/7, ale aj predĺžená či víkendová prevádzka v lokalitách s nemocnicou alebo priemyselnou zónou môže výrazne pomôcť zamestnanosti.

Čo bude nasledovať? Zostane len pri inšpirácii?

Rozhodne nie. Už teraz vstrebávame podnety a pracujeme na prepojení navštvívených inštitúcií s členmi Smart Cities klubu. Chceme realizovať poznámky a námety, ktoré vznikli priamo na mieste, a hľadať spoločné projekty. Ako viete, preberali sme to spolu už ku koncu cesty a na budúci rok plánujeme ďalšiu študijnú cestu, opäť do Fínska, tentoraz s užším zameráním na konkrétne problematiky a finalizáciu rozrokovateľných výstupov s cieľom spoločnej realizácie.

Od účastníkov máme veľmi dobrý ohlas. Všetkým záujemcom preto odporúčam sledovať kanály Smart Cities klubu, či už kvôli spracovaným inšpiráciám zo študijnej cesty, možnostiam zapojenia, alebo účasti v budúcom roku.

Vladimír Jurík

S mestami máme spoločný cieľ

Pre fínske samosprávy sú developeri partnermi. „Chceme, aby naše mestá prekvitali,“ hovorí Juha Kostainen, viceprezident fínskej developerskej spoločnosti YIT.

Počas návštevy Fínska sme si pozreli viacero projektov spoločnosti YIT a hovorili sme o jej prístupe k developmentu. Dali by sa zhrnúť základné princípy, ktorými sa pri navrhovaní projektov riadite?

V skratke, pre nás je veľmi dôležitý koncept, ktorý označujeme skratkou **DMA**. Predstavuje tri základné princípy: **density**, teda primeranú hustotu výstavby, **mix**, čiže kombináciu rôznych funkcií a **access**, teda dobrú dostupnosť. Popri tom je pre nás mimoriadne dôležitá aj udržateľnosť, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou každého projektu.

Ako sa vám spolupracuje s fínskymi mestami? Ide skôr o partnerský vzťah alebo ich musíte veľmi presvedčať na spoluprácu?

Fínske mestá developerské aktivity vo všeobecnosti vítajú. Dlhodobu investujeme do vzájomnej spolupráce a myslím si, že zdieľame spoločnú víziu. Chceme, aby naše mestá prekvitali, chceme pripraviť kvalitné prostredie pre obyvateľov aj všetkých ostatných používateľov. V tomto smere teda máme rovnaký cieľ. Zároveň však rešpektujeme, že konečné rozhodnutia v oblasti územného plánovania patria mestám. Je to ich kompetencia a my sa im snažíme byť partnerom a pomáhať pri napĺňaní spoločných zámerov.

Miloslav Surgoš

Brownfieldy sú miesta, ktoré ľudia poznajú. Preto sú fascinujúce

V helsinskej štvrti Pasila vzniklo nové centrum. Nad bývalým železničným uzlom vyrástla nielen nová stanica, ale i nákupné stredisko a rezidenčno-administratívna zástavba. „Výhodou prestavby zastavanej lokality je, že ľudia sa v nej už orientujú,“ vysvetľuje Erko Kiviluoma, riaditeľ dizajnu a produktového rozvoja spoločnosti YIT.

Pozreli sme si obchodné centrum a komplex Tripla, ktoré vyrástli na mieste bývalej železničnej stanice. Je pre YIT development brownfieldov dôležitý?

Je to pre nás veľmi dôležitá oblasť. Výstavba na brownfieldoch je svojim spôsobom fascinujúca, pretože znamená vytváranie kvalitnejšieho prostredia z toho, čo tu už existovalo. Stačí sa rozhládnuť okolo seba a pozrieť sa na oblasť Tripla a spôsob, akým vznikla. Práve takéto projekty predstavujú kľúčovú časť našej práce.

Aké sú hlavné výhody výstavby na brownfieldoch v porovnaní s projektmi na zelenej lúke?

Povedal by som, že najväčšou výhodou je znalosť lokality. Ide o miesta, ktoré už fungovali a ľudia ich poznajú. Vedia sa v nich orientovať, majú predstavu o tom, kde sa nachádzajú a ako sú prepojené s okolím. Keď sa takéto územie obnovuje, prirodzene to vzbudzuje záujem. Ľudia sú zvedaví, ako sa známe miesto zmení a čo nové im prinesie.

Je jednoduchšie postaviť smart štvrť v takomto prostredí? Ako sa k takej výstavbe stavajú mestá?

Do určitej miery áno. Mestá sú pri takýchto projektoch často veľmi nápomocné, pretože ide o kľúčové mestské oblasti. Samozrejme, vždy to závisí od konkrétneho projektu.

Miloslav Surgoš

Fínsko je pre nás studnicou inšpirácie

Fínska developerská spoločnosť YIT roky pôsobí aj na Slovensku. O princípoch, ktoré k nám zo severnej Európy prináša, porozprával Radek Pšenička, Senior Business Development Advisor, YIT Slovakia.

Ste predstaviteľom fínskej spoločnosti YIT. Čo fínske prinášate do developmentu na Slovensko?

Aby som bol stručný a priamy, tak je to predovšetkým transparentnosť, inovatívnosť a ľudský rozmer.

Dajú sa vôbec fínske princípy budovania verejného priestoru replikovať aj u nás alebo je prostredie príliš iné?

Jednoznačne áno, už viac ako 15 rokov sa o to snažíme v Bratislave ako priamo na našich projektoch, tak aj v ich bezprostrednom okolí.

Existuje niečo, čo nám zatiaľ na Slovensku chýba a čím by sme sa mohli vo Fínsku inšpirovať?

Fínsko je pre nás priam nekončnou studnicou inšpirácie, či už čo sa týka územného plánovania, urbanizmu, architektúry, ale aj riadenia miest a obcí, krajinyotvorby, udržateľnosti a nových technológií...

Ako hodnotíte letnú školu SCK vo Fínsku? Čo si z nej odnášate? Plánujete niečo z toho pretaviť aj do svojej činnosti doma?

Týmto by som si dovoľil opätovne úctivo poďakovať za možnosť aktívne sa zúčastniť tohto ročníka ako aj tejto úžasnej akcie. V hlave mi stále víri množstvo zážitkov a podnetov ako aj konkrétnych nápadov, ktoré by sme mohli zrealizovať v rámci našich projektov na Slovensku.

Miloslav Surgoš

Fínske mestá sú veľmi aktívne a tlačia na podporu inovácií

O koncept inteligentných miest je vo Fínsku veľký záujem. Mnohé samosprávy patria medzi priekopníkov v zavádzaní smart riešení a presadzujú ich podporu na národnej úrovni. „Uzatvárame s nimi dohody o inovačnom ekosystéme,“ vysvetľuje Mervi Hemminki, ktorá je špecialistkou na fínskom ministerstve práce a hospodárstva.

Ako ministerstvo podporuje fínske mestá v inováciách a smart riešeníach?

S najväčšími mestami a regiónmi, v ktorých pôsobia univerzity alebo univerzitné centrá, sme uzatvorili dohody o rozvoji inovačných ekosystémov. Nazývame ich Innocities. Štát sa s nimi dohodol na vývoji a rozvoji inovačného prostredia a podpore úzkej spolupráce medzi mestami, univerzitami, súkromným sektorom a tretím sektorom. Zameriavame sa najmä na digitalizáciu, zelenú transformáciu, kvalitu života a zdravie. Prirodzenou súčasťou týchto aktivít sú aj inovácie a rozvoj smart cities. Na financovanie využívame fondy Európskej únie – napríklad zdroje kohéznej politiky alebo programov na podporu udržateľného mestského rozvoja. Mestá vyhlasujú výzvy, do ktorých sa môžu zapájať súkromné spoločnosti a developeri so svojimi návrhmi. Aj týmto spôsobom podporujeme rozvoj smart riešení.

Aký je záujem miest? Hlásia sa aktívne, alebo ide skôr o iniciatívu ministerstva?

Fínske mestá sú veľmi aktívne. Vnímame silné ambície a snahu rozvíjať sa ako inteligentné mestá. Hoci je Fínsko malá krajina, do misie EÚ pre smart a klimaticky neutrálne mestá sa zapojilo až šesť fínskych samospráv (pozn. na Slovensku sú súčasťou tejto misie Bratislava a Košice, vo Fínsku Helsinki, Espoo, Lahti, Lappeenranta, Tampere a Turku). Snaha zapájať sa do podobných programov je veľká. Na ministerstve cítime tlak zo strany miest, aby sme rozvoj inteligentných miest podporovali. V mnohých samosprávach máme veľa priekopníkov rozvoja smart cities.

Miloslav Surgoš

Do Kalasatamy sa nám podarilo prilákať ľudí, ktorí sa stali súčasťou mestského laboratória

Helsinská štvrť Kalasatama je inovačnou platformou pre udržateľné mestské riešenia. Desiatky spoločností v nej využili možnosť otestovať svoje nápady v reálnom mestskom prostredí so skutočnými používateľmi a overiť si ich životaschopnosť. „Nie vždy sa tieto pilotné projekty skončili komerčným úspechom. Aj to je však výsledok, ktorý má svoju hodnotu,“ hovorí Kerkko Vanhanen, programový riaditeľ spoločnosti Forum Virium, ktorá za projektom smart mestskej štvrte stojí.

Ako by ste predstavili Forum Virium?

Forum Virium je inovačná a rozvojová spoločnosť, ktorú vlastní mesto Helsinki. Hoci sme verejná organizácia, pôsobíme samostatne ako nezisková spoločnosť. Naše príjmy pochádzajú z nástrojov EÚ pre financovanie. Pripravujeme a realizujeme rôzne projekty, financované EÚ, ktoré pomáhajú naplňať strategické ciele mesta Helsinki.

Prepájate rôzne skupiny účastníkov, od súkromných korporácií a startupov cez mestské organizácie a verejný sektor až po vzdelávacie inštitúcie. Vyhľadávate partnerov aktívne alebo sa chcú zapájať spontánne?

Povedal by som, že platí oboje. Silnou motiváciou je financovanie, ktoré mnohí partneri prostredníctvom projektov získavajú. Rovnako dôležité je však

aj samotné prepájanie ľudí a organizácií. Cieľom spolupráce je, aby všetci zapojení účastníci mali z projektov prínos. Často experimentujeme s novými poznatkami a ponúkame jednoduchší prístup k novým technológiám. Každý, kto sa zapojí, sa môže niečo nové naučiť, vyskúšať si nové metódy a získať skúsenosti, ktoré neskôr využije pri väčších investíciách, či zavádzaní nových služieb.

Máte príklad konkrétneho úspešného projektu, ktorý Forum Virium zrealizovalo?

Z tých veľkých by som spomenul smart štvrť Kalasatama, ktorého súčasťou bolo viacero menších projektov. Prečo ho možno označiť za úspešný? Predovšetkým sa nám podarilo do novej štvrte prilákať obyvateľov, ktorí sa stali súčasťou tohto mestského laboratória. Viaceré firmy,

ktoré sa špecializujú napríklad na logistiku poslednej míle, čiže poslednej fázy doručovania k adresátom, využili príležitosť otestovať svoje služby v reálnom prostredí, v skutočnom živote, so živými používateľmi a získať okamžitú spätnú väzbu. Nie každý experiment viedol ku komerčnému úspechu, no aj to je cenný výsledok. Už len preto, že firmy zistia, že na to, aby uspeli, musia svoju pozornosť upriamiť možno trochu iným smerom.

Miloslav Surgoš

Vo Fínsku inovácie neskúšajú na papieri, ale priamo v uliciach

Tri mestá, viac ako desiatka lokalít, prezentácie, obhliadky a množstvo podnetných rozhovorov. Cieľom 17. ročníka Letnej školy Smart Cities klubu bolo tentoraz Fínsko. Sever Európy privítal 17-člennú skupinu primátorov, starostov, odborníkov a zástupcov súkromného sektora mimoriadne priaznivým počasím. Štyri slnečné a teplé dni tak umožnili nielen načerpať nové poznatky v prednáškových sálach, ale aj zažiť fínsky prístup k tvorbe verejných priestorov priamo v uliciach miest.

„Vybrali sme si Fínsko aj preto, že je priekopníkom v oblasti Living Labs, živých mestských laboratórií, v ktorých sa priamo v teréne testujú inovácie a prebieha spolupráca medzi samosprávami, akademickými inštitúciami a súkromnou sférou,“ vysvetlil zakladateľ Smart Cities klubu Vladimír Jurík. „O niečo také sa snažíme teraz na Slovensku a bolo veľmi inšpiratívne vidieť, ako tento prístup pomohol fínskym mestám,“ dodal.

PREMYSLENÉ RIEŠENIA A DÔRAZ NA UDRŽATEĽNOSŤ

Prvá inšpirácia na účastníkov čakala už na ceste z letiska. Inovatívny môže byť aj development, o čom sa presvedčili v lokalite Tripla v helsinskej štvrti Pasila. Na mieste bývalej železničnej stanice vznikol nový železničný uzol spolu s nákupným centrom a novou rezidenčno-administratívnou štvrtou.

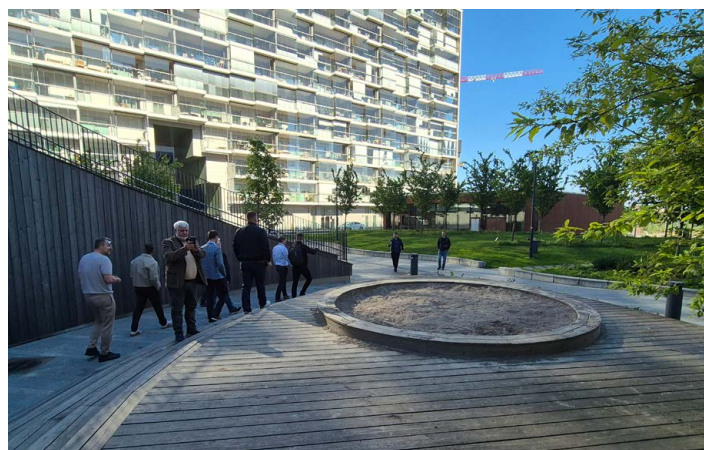
Okolnosti vzniku projektu Tripla priblížil Juha Kostianen, viceprezident fínskej developerskej spoločnosti YIT. Debata sa následne rozprúdila aj o princípoch budovania smart miest, ktoré z pohľadu developera predstavil riaditeľ dizajnu a produktového rozvoja Erko Kiviluoma.

„Kľúčovými trendmi sú primeraná kompaktnosť územia či zmiešané využitie novej výstavby, ktorá spája bývanie, prácu i služby,“ povedal Kiviluoma. Za dôležité považuje aj budovanie na miestach s historickou stopou pri súčasnom zachovaní industriálneho dedičstva. Súčasťou receptu na úspech sú podľa neho

premyslené riešenia a dôraz na udržateľnosť. „Developer by sa mal sústrediť na kvalitu života a mestskú skúsenosť,“ dodal riaditeľ dizajnu.

Ako sa tieto princípy podarilo preniesť do reality, si slovenská skupina mohla overiť počas prechádzky komplexom Tripla.

Vyčerpávajúci úvodný deň zavířila večera v hoteli Korpi-lampi. Komplex ukrytý na okraji lesa, v skalnatom teréne na brehu jazera, len podčiarkol jednu z charakteristických črt fínskeho života a pohľadu na verejné priestory – úzke prepojenie s prírodou.

DENNE O HODINU VIAC

Druhý deň patril predovšetkým Helsinkám a ich ambicióznym rozvojovým projektom. Jedným z nich je Kalasatama, nová štvrť, ktorá vyrástla na mieste bývalého prístavu a priemyselnej zóny. Hlavné mesto pristúpilo k obnove tohto územia na pobreží systematicky. Kalasatama, v doslovnom preklade Rybí prístav, sa stala testovacím miestom pre viaceré smart projekty.

„Víziou pre Kalasatamu bolo heslo: Denne o hodinu viac,“ vysvetlil Kerko Vanhanen, programový riaditeľ spoločnosti Forum Virium. Cieľom bolo vytvoriť kompaktnú štvrť, v ktorej všetko funguje tak hladko, že obyvatelia získajú pocit, akoby mali každý deň o hodinu navyše.

Práve Forum Virium, organizácia založená mestom Helsinkí na podporu výskumu a zavádzania inovácií, zastrešovala rozvoj celej štvrte. „Smart city, smart mobility, smart data,“ zhrnul Vanhanen filozofiu organizácie s ročným rozpočtom približne 4-6 miliónov eur a približne 60 expertmi, pracujúcimi na projektovej báze.

„Forum Virium má podporovať schopnosť hlavného mesta využívať nové technológie a digitalizáciu a zároveň pomáhať súkromným spoločnostiam využívať

mesto ako testovací priestor,“ povedal Vanhanen.

Niet preto divu, že už krátko po nasťahovaní prvých obyvateľov sa v Kalasatame objavili robotické autobusy a ďalšie technologické novinky. „Padlo rozhodnutie, že Kalasatama bude skutočným mestským laboratóriom s čo najnižšími bariérami na skúšanie inovácií,“ dodal Vanhanen.

Jeho kolegyňa Kajsa Spilling doplnila detaily: 3500 prvých obyvateľov, stovka spoločností a desiatky pilotných projektov stáli na začiatku štvrte, ktorá má výhľadovo byť domovom pre 30-tisíc ľudí.

Po prezentáciách nasledovala prehliadka štvrte. Najväčšiu pozornosť slovenských primátorov a starostov vzbudil vákuový systém zvozu odpadu, vďaka ktorému netreba posielat do ulíc hlučné smetiarske autá.

OD DVERÍ K DVERÁM

Forum Virium však nie je jedinou mestskou organizáciou, ktorá sa stará o rozvoj mesta. Business Helsinki poskytuje služby podnikateľom, podporuje inovácie, turistický ruch i zamestnanosť. Jej činnosť predstavil šéf inovačných služieb Kimmo Heinonen.

„Ponúkame napríklad platformu Testbed Helsinki. Firmy i výskumníci môžu testovať svoje produkty a služby v reálnom mestskom prostredí. Implementujeme lokálne aj medzinárodné inovačné projekty,“ vysvetlil.

O tom, ako sa inovácie premietli priamo do Kalasatamy, hovoril riaditeľ celého projektu Tuomas Hakala. Predstavil opatrenia, ktoré z tejto štvrte spravili živý projekt a priblížil aj spôsob, akým Helsinkí udržateľne riešia svoje energetické potreby.

„Rozvinutá krajina nie je taká, v ktorej majú chudobní ľudia autá. Rozvinutou krajinou je tá, kde bohatí využívajú mestskú hromadnú dopravu.“

Týmto citátom začal svoje rozprávanie o transformácii dopravy v meste Marko Forsblom, riaditeľ ITS Finland.

Fórum združuje predstaviteľov štátu, miest i výskumných a vzdelávacích inštitúcií s cieľom budovať udržateľnú dopravu pomocou digitalizácie. Jeho kolega Janne Lautanala ukázal, ako organizácia pracuje s dátami. „Čím viac aplikácií, tým viac používateľov. Čím viac používateľov, tým viac dát. Čím viac dát, tým lepšie služby a viac aplikácií,“ zhrnul princíp inovačného kolobehu.

Zástupcov slovenských samospráv zaujal aj Joonas Packalén, ktorý predstavil digitálne riešenie hromadnej dopravy. V širšom helsinskom regióne pracujú na otvorenom systéme, ktorý integruje všetky druhy prepravy – od mestských bicyklov cez autobusy až po MHD. „Zákazník sa nechce dostať od stanice po zastávku – zaujíma ho, aby sa bezproblémovo dostal od dverí k dverám,“ vysvetlil.

Nabitý program druhého dňa zavŕšilo prijatie na slovenskom veľvyslanectve v Helsinkách a slávnostná recepcia. Na brehu „slovenského mora“ pokračovali podnetné diskusie na témy, ktoré rezonovali počas celého programu

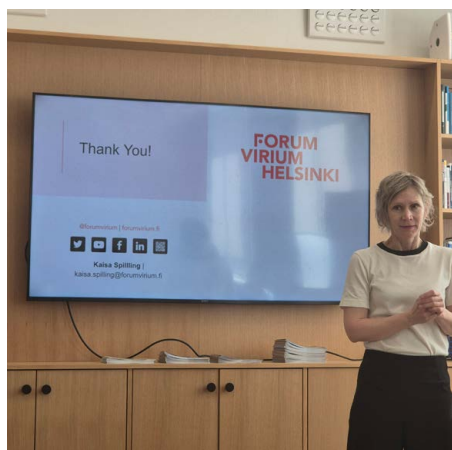

RAST AKO STRATEGICKÁ PRIORITA

„Strategickými prioritami Helsink sú príjemné štvrte so silným pocitom komunity, bezproblémový život a funkčné služby, rozvoj, ktorý rešpektuje prírodu a zatriktívňuje mesto,“ predstavil v skratke víziu hlavného mesta Markus Kühn. Riaditeľ stratégie mesta privítal slovenskú delegáciu na helsinskej radnici.

Spolu s kolegyňami Pyrittou Hananen a Meri Virtta priblížili zástupcom slovenských samospráv fungovanie mesta, ktoré má dnes približne 694-tisíc obyvateľov a tento rok by malo prekročiť 700-tisícovú hranicu. Metropolitná oblasť však má až 1,8 milióna obyvateľov. V meste sa rozpráva 143 registrovanými jazykmi a v regióne študuje 94-tisíc vysokoškolákov.

Aj preto sa medzi strategické priority mesta zaradil rast. Helsinkí chcú aktívne určovať oblasti svojho rozvoja a zároveň priťahovať talentovaných ľudí.

Podporu inováciám na národnej úrovni predstavila Mervi Hemminki z ministerstva práce a hospodárstva. Príblížila projekt European Urban Initiative, ktorý s podporou európskych zdrojov vytvára podmienky pre rozvoj.

„Cieľom je, aby európske mestá zdieľali overené riešenia, hľadali spôsoby udržateľného mestského rozvoja a spoločne vytvárali inovácie,“ povedala.

Raimo Vuopionperä následne predstavil príbeh mesta Vaasa a jeho energetickej transformácie. Olli Voutilainen zase ukázal konkrétne príklady fínskeho prístupu k budovaniu smart miest - od mobility ako služba v Kalasatame, cez vytvorenie digitálnych dvojčiek v Helsinkách a Oulu až po robotické doručovanie zásielok či pilotný projekt osobného obchodovania s uhlíkovými emisiami v meste Lahti.

Priestor dostal aj zástupca Smart Cities klubu Jaroslav Kacer, ktorý fínskym kolegom predstavil činnosť združenia.

KNÍŽNICA V OBCHODNOM DOME

Konferenčné miestnosti popoludní vystriedala prechádzka na čerstvom vzduchu, teóriu nahradila prax. Kroky slovenskej delegácie najskôr viedli do zrekonštruovaného parku Töölönlahdenpuisto na brehu zálivu.

Účastníci si mohli pozrieť spôsob, akým architekti vytvorili verejný priestor určený pre všetkých, ktorý plní viaceré úlohy. Toto zmyšľanie bolo spoločným menova-

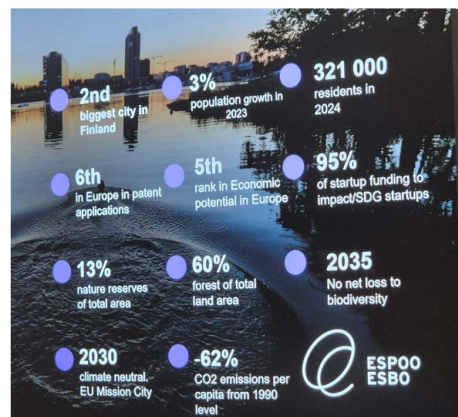

telom aj pre ďalšie dva verejné priestory – športové a detské ihriská.

Posledný deň patril mestu Espoo. Program odštartovala návšteva knižnice umiestnenej v obchodnom centre. Je tak prístupná počas bežných nákupov či vybavovania. Nie je to však len miesto na požičiavanie kníh. Návštevníci tu môžu variť, šiť, tvoriť či študovať. Knižnica tak funguje ako plnohodnotné komunitné a voľnočasové centrum.

Espoo je moderné mesto, ktoré susedí s Helsinkami. Nemá síce tradičné centrum, ale zato je centrom inovácií pre celú severnú Európu. „Sme druhým najväčším mestom Fínska s 321-tisíc obyvateľmi. Šesťdesiat percent rozlohy mesta tvorí les a každý obyvateľ má do najbližšej prírody maximálne 300 metrov,“ predstavila netradičnú metropolu Suvi Jäntti z espooskej radnice. O inovačnom potenciáli Espoo svedčí aj to, že mesto je na šiestej priečke v počte podaných patentových prihlášok v celej Európe a spoločnosti sídliace v meste vytvárajú 42 % obratu všetkých firiem obchodovaných na fínskej burze.

O tom, že netradičné a inovatívne riešenia má mesto vo svojej DNA účastníkov letnej školy presvedčil Kimmo Leinonen, ktorý stojí za projektom rozvoja e-športu, hier a digitalizácie fyzického cvičenia.

Účastníkov zaujal najmä úspešný projekt takzvaného exergamingu v školách. Využili sa v ňom napríklad priestory na školských chodbách, kde sa deti mohli zapájať do rôznych fyzických aktivít, spontánne sa stretávať a prirodzene sa hýbať bez toho, aby to vnímali ako cvičenie.

Štyri dni vo Fínsku ubehli veľmi rýchlo. O dobre zvolenom programe svedčí aj to, že o poznatkoch získaných počas jednotlivých dní sa diskutovalo aj po jeho skončení. A práve množstvo nových nápadov, kontaktov a praktických príkladov bolo tým najcennejším, čo si účastníci odniesli domov.

Letná škola sa stala skutočnosťou aj vďaka projektu STICS, financovaného EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci Smart transformačné a inovačné konzorcium Slovensko (STICS) č. 09I02-03-V01-00011.

Miloslav Surgoš

Miroslav Dufinec, primátor mesta Michalovce

Ako hodnotíte tohtoročnú letnú školu SCK vo Fínsku?

Dávam jej jednotku s hviezdičkou. Je to už moja druhá letná škola. Oceňujem vhodný výber tém, každý zo spikrov mal svoje špecifiká, od každého z nich sa dalo niečo naučiť a inšpirovať sa. Veľmi kladne hodnotím aj návštevy priamo v teréne na konkrétnych športoviskách, ihriskách, verejných priestoroch a sídliskách.

Čo vo vás zanechalo najsilnejší dojem?

Boli to práve priestory, ako napríklad knižnica v Espoo, ktorú sme navštívili v posledný deň. Nie je to len knižnica, ako si ju tradične predstavujeme. Naopak, ide o zdieľaný priestor pre komunitu, v ktorom sa dá variť, šiť, tlačiť si veci, dajú sa tu robiť rôzne aktivity s deťmi. Je to proste jeden fantastický priestor. Niečo také si žiadajú aj naši mladí v Michalovciach, takže je to silná inšpirácia a námet na zamyslenie.

Peter Wolf, primátor mesta Dubnica nad Váhom

Ako hodnotíte tohtoročnú letnú školu SCK vo Fínsku?

Musím povedať, že veľmi pozitívne – rovnako ako tie predchádzajúce, na ktorých som sa zúčastnil. Opäť sme sa dozvedeli množstvo zaujímavých informácií a verím, že ich dokážeme zužitkovať v prospech verejných záujmov.

Znova sa mi potvrdilo, že cestou k efektívnejšej správe vecí verejných sú rozhodnutia založené na dátach. Ide najmä o dáta, zbierané pri rôznych životných situáciách, pre naše mesto je veľmi dôležitá napríklad oblasť mobility. Videli sme, že vo Fínsku s takými dátami veľmi intenzívne pracujú a prepájajú ich. Je to pre mňa veľmi inšpiratívne. O niečo podobné sa snažíme v Dubnici. Chceme pracovať s dátami, aby výsledkom boli efektívne rozhodnutia, ktoré pomáhajú riešiť problémy, naplňujú potreby obyvateľov v súvislosti s mobilitou a zároveň pomáhajú chrániť životné prostredie a vytvárať podmienky na prispôbovanie sa klimatickým zmenám.

Marcel Vrchota, starosta mestskej časti Košice-Západ

Ako hodnotíte tohtoročnú letnú školu SCK vo Fínsku?

Program bol veľmi náročný, od rána až do neskorého večera. Videli a zažili sme toho veľmi veľa. Vo Fínsku je množstvo inšpiratívnych vecí, ktoré by sa oplatilo preniesť aj na Slovensko. Samozrejme, že nedisponujeme takými financiami ako samosprávy vo Fínsku, ale určite som si aj z týchto zopár dní niečo zobral, čo sa budem pokúšať implementovať v našej mestskej časti.

Čo konkrétne vás najviac zaujalo?

Veľmi ma zaujal prístup k verejným priestorom, spôsob, akým Fíni stavajú detské ihriská a plochy pre voľnočasové aktivity. Je to pre mňa veľká inšpirácia a možno by sa aj s pomocou fondov či nejakého iného externého financovania niečo také mohlo podať priniesť aj k nám do mestskej časti Košice-Západ.

SCK: V spolupráci s veľvyslanectvom chceme pokračovať

Živé mestské laboratóriá pochádzajú z Fínska a aj to je dôvod, prečo účastníci Letnej školy Smart Cities klubu zamierili práve do tejto severskej krajiny. Cesta za poznaním vznikla aj s príspevom slovenskej ambasády v Helsinkách. „Budúci rok by sme na ňu chceli nadviazať“, vyhlásil zakladateľ Smart Cities klubu Vladimír Jurík počas slávnostnej recepcie na veľvyslanectve.

Prečo sa Smart Cities klub vybral práve do Fínska?

Vo Fínsku vznikli prvé Living laby, živé mestské laboratóriá. Tento koncept funguje už dvadsať rokov, vznikol práve na základe fínskej iniciatívy počas fínskeho predsedníctva v EÚ. O niečo podobné sa pokúšame aj my na Slovensku. Pri projekte, na ktorom spolupracujeme s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, je pre

nás Fínsko veľkou inšpiráciou. Obdobie, keď na Slovensko prichádzali veľkí investori, je už totiž za nami a musíme sa začať spoliehať na vlastné sily. **Aj preto sme radi prijali pozvanie od nášho veľvyslanectva, ktorému sa chcem poďakovať za organizáciu veľmi zaujímavého programu, zameraného na inovácie.** Skutočne sme tu nazbierali množstvo inšpirácie, informácií a poznatkov.

Našli ste pri plánovaní letnej školy priaznivú odozvu?

Áno a rád by som **poďakoval aj ministerstvu zahraničných vecí**, ktoré pochopilo, aký prínos môže táto cesta mať pre zástupcov našich samospráv, ale i súkromného sektora. Sme radi, že **naša cesta našla podporu aj u úradu podpredsedu vlády z plánu obnovy, kde sme súčasťou Slovenského transformačného a inovačného**

konzorcia STICS. Aj to nám dáva krídla, aby sme takéto prínosné podujatia mohli robiť.

Bude mať toto podujatie pokračovanie?

Na veľvyslanectvo sme prišli nielen s vďakou, ale i preto, aby sme sa rozprávali o budúcnosti. Neradi by sme ukončili náš vzťah touto jednou cestou. Budúci rok by sme chceli nadviazať a tak, ako sme sa teraz venovali verejným priestorom, najbližšie sa chceme zamerať na smart mobilitu. Chceli by sme sa znova obrátiť na veľvyslanectvo a pokračovať v nadviazanej spolupráci, keďže už vieme, čo od seba môžeme navzájom očakávať. Mimochodom, toto je už 17. ročník Letnej školy SCK, no vo Fínsku sme prvý raz. Aj preto sme veľmi radi prijali podporu zo strany veľvyslanectva.

Jaroslav Kacer

Strategické vízie rozvoja Slovenska aj každodenné potreby samospráv sú priority 38. snemu ZMOS

Reforma verejnej správy, stabilné financovanie samospráv, silnejšie postavenie miest a obcí pri eurofondoch, ale aj praktické problémy každodenného fungovania samospráv boli hlavnými témami 38. snemu Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS), ktorý sa uskutočnil v Incheba Expo Bratislava za účasti približne 800 delegátov zastupujúcich mestá, obce a mestské časti z celého Slovenska. Rokovanie snemu zároveň uzatvorilo 9. volebné obdobie obnovenej územnej samosprávy po roku 1990.

Na rokovaní sa zúčastnili najvyšší ústavní činitelia, členovia vlády SR, zástupcovia parlamentu, akademickej obce, hospodárskych a sociálnych partnerov, ako aj predstavitelia odborných organizácií a samosprávnych krajov. Delegáti zároveň zhodnotili uplynulé obdobie fungovania ZMOS, ktoré podľa vedenia združenia patrilo k najintenzívnejším za ostatné roky.

Predseda ZMOS Jozef Božik upozornil, že samosprávy dnes fungujú v mimoriadne náročnom ekonomickom období, pričom rastúce kompetencie a očakávania obyvateľov nie sú sprevádzané adekvátnym financovaním.

Delegáti snemu prijali priority na nasledujúce obdobie pod spoločným rámcom „RAST – Rozvoj Slovenska začína v mestách a obciach“, ktoré prepájajú reformu a stabilitu samosprávy, absorpciu eurofondov a investície do územia, kvalitné verejné služby a bezpečné komunity. Prijaté priority zároveň reflektujú nielen strategické smerovanie samospráv a reformné ambície štátu, ale aj konkrétne výzvy a praktické problémy, s ktorými sa mestá a obce denne stretávajú pri zabezpečovaní služieb a fungovaní samospráv.

Snem ZMOS zároveň deklaroval pokračovanie implementácie spoločné-

ho pozíčného dokumentu ZMOS a SK8 k reforme verejnej správy, „Územná samospráva ako stabilný a silný partner štátu“, ktorý má byť základom ďalšej diskusie o modernizácii fungovania verejnej správy na Slovensku. Priority sa sústreďujú najmä na prepojenie kompetencií s finančnými zdrojmi, stabilitu legislatívneho prostredia, profesionalizáciu verejnej správy, znižovanie administratívnej záťaže a vytvorenie predvídateľného systému fungovania samospráv.

Jednou z najvýraznejších tém rokovaní bola otázka financovania samospráv a dopady tzv. dlhovej brzdy na mestá a obce po komunálnych voľbách v roku 2026. ZMOS upozornil, že pri súčasnom nastavení môže dôjsť k výraznému obmedzeniu investícií samospráv, vrátane spolufinancovania eurofondových projektov či využívania rezervných fondov.

ZMOS zároveň otvoril diskusiu o potrebe systémového modelu financovania samospráv vrátane daňového mixu založeného na podiele z dane z príjmov fyzických a právnických osôb a dane z pridanej hodnoty. Podľa ZMOS by stabilnejší systém financovania výrazne posilnil schopnosť miest a obcí investovať do služieb pre obyvateľov a rozvoja územia.

Snem sa intenzívne venoval aj budúceму programovému obdobiu Európskej únie na roky 2028 až 2034. ZMOS bude presadzovať, aby minimálne 30 % z celkovej národnej alokácie eurofondov smerovalo priamo do územia miest, obcí a samosprávnych krajov. Prioritou je zároveň posilnenie integrovaných územných investícií, podpora miestnych akčných skupín, strategického plánovania, regionálnej infraštruktúry, zelenej transformácie a energetickej efektívnosti.

ZMOS zároveň predstavil aj vlastný návrh podpory miest a obcí pre nové programové obdobie tak, aby sa pri nastavení rozvojových politík nezabudlo ani na jednu samosprávu bez ohľadu na jej veľkosť či geografickú polohu.

Významnou témou rokovaní boli aj verejné služby, predovšetkým školstvo, zdravotníctvo a sociálne služby. Delegáti upozornili na rastúce náklady v oblasti regionálneho školstva, potrebu podpory malotriednych škôl, dostupnosti ambulantnej zdravotnej starostlivosti, sociálnych služieb, verejnej dopravy, odpadového hospodárstva, územného plánovania či dostupného bývania.

Rokovanie 38. snemu ZMOS v dňoch 26.-27. mája 2026 v Incheba Expo Bratislava zároveň potvrdilo ambíciu pokračovať v presadzovaní reformy verejnej správy založenej na jasnom rozdelení kompetencií, stabilite legislatívneho prostredia, efektívnejšom využívaní verejných zdrojov a silnejšom postavení samospráv ako partnera štátu.

Prijaté priority vychádzajú z podnetov 62 regionálnych združení miest a obcí a reflektujú konkrétne potreby územia naprieč celým Slovenskom.

*Michal Paška,
Združenie miest a obcí Slovenska*

Rokovali sme s vedením Úradu pre verejné obstarávanie

Predseda ZMOS Jozef Božik rokoval s vedením Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO) na čele s jeho predsedom Petrom Kubovičom.

„Hovorili sme o problematike kontroly verejného obstarávania v kontexte eurofondov, ako aj o výške korekcií,“ ozrejmil predseda ZMOS Jozef Božik.

„Cieľom je, aby sa celý proces kontroly verejného obstarávania dynamizoval, aby boli urýchlené možnosti čerpania európskych fondov nielen pre samosprávy, ale aj pre štát. Toto je spoločná snaha ÚVO a ZMOS, aby spokojnosť s vynaloženými prostriedkami v mestách a v obciach bola čo najväčšia,“ dodal predseda ZMOS Jozef Božik.

ZMOS na rokovaní v priestoroch Kancelárie ZMOS v Bratislave v utorok 2. júna 2026 zastupoval aj odborný expert Kancelárie ZMOS Tomáš Tahotný.

Deti sa budú opäť učiť zálohovať a triediť hravou formou. Štartuje jarná šnúra Školy zálohovania a triedenia s ENVI PAK

Správca zálohového systému pokračuje aj v tomto roku v projekte Škola zálohovania a triedenia, ktorý realizuje v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska (ZMOS) a partnermi z oblasti environmentálneho vzdelávania.

V rámci aktuálnej jarnej a jesennej šnúry pripravenej spolu s organizáciou zodpovednosti výrobcov ENVI - PAK zavítajú interaktívne divadelno-hudobné predstavenia o triedení odpadu a zálohovaní do desiatich slovenských miest.

Jarná séria predstavení odštartovala symbolicky na Deň detí v Zlatých Moravciach a postupne zavíta do Liptovského Hrádku, Vranova nad Topľou, Brezna a Púchova. Na jeseň bude projekt pokračovať v Turzovke, Handlovej, Snine, Revúcej a Leviciach.

Cieľom projektu je prinášať deťom environmentálne vzdelávanie hravou, zážitkovou a interaktívnou formou. Dvojazyčné česko-slovenské predstavenia hudobnej rozprávky „O Balynce, dobrém štěněti“ v podaní Karlovarského hudebního divadla – Divadla dětí učia deti správne triediť odpad, zálohovať nápojové obaly a uvedomovať si zodpovednosť za životné prostredie už od útleho veku.

Podľa Branislava Trégera, podpredsedu ZMOS a primátora mesta Liptovský Hrádok, predstavuje projekt príklad praktickej spolupráce samospráv a partnerov v oblasti environmentálneho vzdelávania: „Mestá a obce vítajú projekty, ktoré dokážu deti zaujať a zároveň im prirodzeným spôsobom odovzdávať dôležité hodnoty. Škola zálohovania a triedenia ukazuje, že aj environmentálne témy možno komunikovať moderne, zrozumiteľne a atraktívne. Teší nás, že

projekt pokračuje aj v tomto roku a priniesie environmentálne vzdelávanie opäť priamo do slovenských miest a obcí.“

„Vzdelávanie detí v oblasti triedenia a zálohovania považujeme za jednu z najdôležitejších investícií do budúcnosti. Práve deti dokážu prirodzene prenášať získané návyky aj do svojich rodín a okolia. Teší nás, že sa projekt Škola zálohovania a triedenia postupne rozrastá a dostáva sa do ďalších miest po celom Slovensku. Vďaka spolupráci so ZMOS a partnermi z oblasti environmentálneho vzdelávania môžeme prinášať projekty, ktoré prepájajú zábavu, kultúrny zážitok a praktické ekologické návyky,“ uviedol Marián Áč, generálny riaditeľ Správcu zálohového systému.

Environmentálne vzdelávanie by malo byť podľa Kataríny Kretter, riaditeľky komunikácie OZV ENVI - PAK, neodmysliteľnou súčasťou edukácie detí už v ranom veku. „Tešíme sa, že v rámci spolupráce so ZMOS a Správcom zálohového systému zavítame do ďalších miest na Slovensku a priniesieme deťom predstavenia, ktoré ich hravou formou naučia nielen ako správne triediť odpad, ale aj že zálohované obaly patria nazad do predajne. Týmto spôsobom im vieme ukázať, že sa nám tu naozaj bude žiť lepšie, ak sa budeme o prírodu a svoje okolie starať a začneme už v mladom veku. Aj vďaka tejto hravej forme sa z detí stávajú akísi ambasádori triedenia a kontrolóri čistého okolia už doma a motivujú k tomu nielen svoje rodiny, ale aj okruh priateľov,“ vysvetlila Katarína Kretter.

Projekt Škola zálohovania a triedenia vznikol v roku 2024 ako výsledok spolupráce Správcu zálohového systému so Združením miest a obcí Slovenska (ZMOS)

s cieľom prinášať environmentálne vzdelávanie priamo do miest a obcí po celom Slovensku. Postupne sa rozšíril o viaceré vzdelávacie formáty a partnerov. Organizácia zodpovednosti výrobcov ENVI - PAK sa do projektu zapojila minulý rok a priniesla doň interaktívne divadelno - hudobné predstavenia Karlovarského hudebního divadla – Divadla dětí, ktoré pod záštitou ZMOS absolvovali jesenné turné v piatich slovenských mestách. Počas jesennej šnúry v roku 2025 sa v spolupráci so ZMOS a ENVI - PAK podarilo prostredníctvom interaktívnych predstavení osloviť a environmentálne vzdelávať takmer 1 400 detí.

Dvojazyčné predstavenie videli v Česku a na Slovensku desaťtisíce detí a v česko-slovenskej verzii sa teší už viac ako 80 režíziam. V hudobnej rozprávke popretkávaanej chytľavými pesničkami hrajú štyria herci a bábky. Šteniatko Balyňa spolu s kamarátmi objaví zabudnutú záhradu, v ktorej vládne čarodějník kocúr Robert. Keď jeho kúzla prestanú fungovať pre neporiadok v záhrade, deti prichádzajú na pomoc – triedia odpad, ukazujú, že zálohované fľaše treba vrátiť do predajne. Až keď je záhrada čistá, môže kocúr Robert znovu čarovať.

Autor: Michal Paška, Združenie miest a obcí Slovenska

Ohliadnutie za inDays

Otázok je veľa, dôležité sú však odpovede

Slovensko čaká náročná príprava na nové programové obdobie, v ktorom prostriedky treba efektívne využívať od začiatku. „Je dôležité, aby sa nad prípravou začali samosprávy zamýšľať už teraz,“ tvrdí Samuel Migal, minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie.

Pripravuje sa nové programové obdobie. Na čo sa v ňom treba zamerať a na čo by samosprávy mali myslieť?

V novom programovom období sa musíme sústrediť na päť priorít: duálne využívanie európskych prostriedkov, zlepšenie podnikateľského prostredia, energetickú transformáciu, vodozádržné opatrenia a dostupné bývanie. To je dopredu určené Európskou komisiou a zároveň sú to intencie, v ktorých by mali primátori a starostovia pri príprave na nové obdobie uvažovať. Je dôležité, aby sa nad nimi začali zamýšľať už teraz, keďže sa nám budú súčasne prekrývať dve obdobia a nechceme mať zase sklz ako v minulosti. V ďalšom programovom období má na Slovensko poputovať 20 miliárd eur. Musíme ich vedieť využívať už od začiatku. Zároveň si treba uvedomiť, že toto je posledné programové obdobie, keďže po ňom sa staneme čistými platcami a takúto možnosť už mať nebudeme.

Čo podľa vás treba urobiť pre rozvoj regionálnych inovácií?

Absolútnou prioritou je vyriešenie základnej infraštruktúry. Keď sa nám to podarí, vieme sa zaoberať aj ďalšími vecami. Kľúčové je aj znižovanie regionálnych rozdielov, ktoré sú na Slovensku stále vysoké – vezmite si napríklad Bratislavský a Prešovský kraj. Na druhej

strane si myslím, že už i dnes sú primátori a starostovia smart a vedia, ako svoju samosprávu pozdvihnúť inteligentnými riešeniami.

Čo by mali mestá urobiť, aby sa stali centrami rozvoja?

Mali by pragmaticky spolupracovať. V dnešnej polarizovanej spoločnosti sa ľudia často nevedia rozprávať. Politika by však mala ísť bokom, treba hľadať pragmatické riešenia. Vtedy sa samosprávy dokážu rozvíjať. To je jediná cesta. Ak si budeme navzájom hádzať polená pod nohy, tak sa nikam neposunieme.

Prečo sa podľa vás naše mestá málo zapájajú do medzinárodných projektov?

To závisí od konkrétnych samospráv. Ponuka projektov je pestrá a ak je primátor alebo starosta pokrokový, má ambíciu a ťah na bránku, tak ich dokáže vyhľadať. Ostatne, príležitosti pomáhajú vytvárať aj organizácie ako je Smart Cities klub, ktoré starostov združujú a dávajú im možnosť inšpirovať sa aj v zahraničí. Sám mám so Smart Cities klubom osobnú skúsenosť. Viem tak potvrdiť, že viacerí starostovia sa inšpirovali funkčnými riešeniami zo zahraničia a aplikovali ich u seba doma. Na to eurofondové projekty a projektové výzvy slúžia.

Ako sa vám páči podujatie inDays? Čo by ste na ňom privítali do budúcnosti?

Veľmi sa mi páči aktivita primátorov a starostov. Zapájajú sa, pýtajú sa, zaujímajú sa. To neplatí len pre toto podujatie, veľa cestujem po regiónoch a tých otázok je skutočne veľmi veľa. Dôležité však je prichádzať s odpoveďami. Na ministerstve sa snažíme prinášať riešenia operatívne, aby sme sa aj na takýchto podujatiach vedeli stretnúť a posúvať dopredu. Nemôže to totiž byť len o diskusii a rozprávaní sa, dôležitý je konkrétny výsledok.

Miloslav Surgoš

Jednoduché riešenie by samosprávam ušetrilo dni práce

Rovnaký projekt má často iný názov v rôznych štátnych systémoch. Samosprávy tak s ním nevedia efektívne pracovať. Manuálne spracovanie trvá dni, hoci by ho jednoduché systémové riešenie dokázalo skrátiť na minúty. Na problém na stretnutí primátorov a zástupcov samospráv Smart Cities klubu upozornil Peter Steinhübl, zástupca primátora mesta Žilina a zároveň výkonný riaditeľ občianskeho združenia Slovensko.Digital.

Na diskusii Mayor's Cafe ste poukázali na to, že chýba unikátny identifikátor projektov. Prečo je to problém?

Dnes neexistuje spôsob, ako spoľahlivo prepojiť informácie o tom istom IT projekte naprieč jednotlivými štátnymi systémami. Ten istý projekt má často iný názov v centrálnom metainformačnom systéme verejnej správy MetaIS, iný vo verejnom obstarávaní a iný v Centrálnom registri zmlúv. Výsledkom je, že sa nedá jednoducho sledovať životný cyklus projektu. Zároveň nie je ani jasné, koľko daný projekt reálne stojí a aký je rozdiel medzi plánom, vysúťaženou cenou a zmluvami. Výrazne sa tým znižuje transparentnosť a kontrola.

V čom by identifikátor pomohol?

Stal by sa „spoločným kľúčom“, ktorý by sa používal od plánovania až po realizáciu projektu. Identifikátor by umožnil prepojiť všetky spomínané systémy. Projekt by sa dal sledovať od schválenia až po dodanie a nebol by problém porovnať plánované a reálne náklady. K podstatným náležitostiam jednotlivých projektov by bol rýchly prístup a informácie by sa dali jednoducho zdieľať. Znížil by sa tak počet duplicitných projektov a zároveň by orgány verejnej moci mohli projekty jednoducho multiplikovať. Výrazne by sa zjednodušila aj kontrola verejných výdavkov.

Je neexistencia jednotného identifikátora problémom len pre samosprávy?

Nie, ide o systémový problém celého štátu. Tým, že neexistuje, sa samosprávam zložitejšie riadia projekty. Je však problémom aj pre štátne IT projekty, nad ktorými je nižšia kontrola a zároveň sú menej efektívne. Dôsledkom je nižšia transparentnosť, čo je problém pre verejnosť a chýba aj odbornej komunite, ktorá projekty hodnotí.

Prečo teda na Slovensku takýto identifikátor nemáme?

Ide o kombináciu viacerých faktorov. Jednotlivé systémy, Meta IS, ÚVO a CRZ, vznikali historicky oddelene. Na Slovensku sa okrem toho neuplatňuje jednotný dátový štandard. Pri projektoch chýba koordinácia, nevymáha sa plnenie povinností a nie je pomenovaná jasná zodpovednosť. Nie je to len technický problém, ale najmä koordinačný a systémový. Táto téma sa navyše nestala prioritou, hoci jej dopady sú veľké.

Ste viceprimátor Žiliny. Spomínali ste, že chýbajúci identifikátor komplikuje život aj samosprávam. Ako?

Áno, stretávame sa s tým v praxi aj v samosprávach. Pri projektoch je bežné, že existuje záznam v MetaIS, ale vo verejnom obstarávaní je vedený pod iným názvom. Ak sa projekt obstaráva viacerými samostatnými obstarávaniami, úplne sa stráca prehľad-

nosť a prepojitelnosť. Názvy zmlúv navyše často nekorešpondujú s názvami projektov. Tieto informácie nevieme prepojiť automaticky. Musia ich manuálne vyhľadávať a porovnávať úradníci, čo zbytočne zdržuje prácu, spôsobuje plytvanie a zatažuje rozpočet.

Má to aj finančný dopad?

Áno, obrovský. A nejde len o čas úradníkov. Zvyšuje sa administratívna náročnosť a rastie i riziko chýb. Pri simulovanom vložení identifikátora do dokumentov projektu v nástroji Register projektov od Slovensko.Digital trvá pritom dohľadanie rádovo minúty. Bez identifikátora je to vo veľkej miere manuálna práca, ktorá trvá tri dni.

Ako to teda riešite v Žiline dnes?

V drvivej väčšine prípadov ide práve o manuálne vyhľadávanie a spájanie. Pri automatizovanom procese a aj pri využití AI nástrojov je veľká chybovosť, keďže chýba jasný identifikátor. Hovoríme o obrovskom objeme dát a dokumentov, ktoré sú názvami aj obsahom roztrieštené a nemožno ich prepájať systematicky automatizačnými nástrojmi. V realite ich musíme párovať podľa názvu, sumy alebo dodávateľa, cez interné evidencie alebo pomocou externých nástrojov. To však nie je riešenie, len náhrada za chýbajúcu infraštruktúru.

Aký je z pohľadu samosprávy želaný stav?

Každý projekt by mal mať jeden unikátny identifikátor, ktorý bude povinným údajom v celej dokumentácii projektu a bude sa povinne používať vo všetkých systémoch. Môže ísť o identifikačné číslo z MetaIS. Riešenie nie je technologicky zložitá. Snažíme sa preto zapájať širokú odbornú verejnosť. Postupne oslovujeme štátne inštitúcie i iné samosprávy. Ako Slovensko.Digital sme vyvinuli Register projektov, ktorý dostupné dáta prepája.

Miloslav Surgoš

IN DAYS: KEĎ SA MYŠLIENKA MENÍ NA HNU Tie

Keď sme pred niekoľkými mesiacmi začali pripravovať projekt inDays, nevedeli sme presne, ako naň zareagujú mestá, obce, firmy či samotní obyvatelia regiónov. Vedeli sme však jedno – na Slovensku dlhodobo chýba priestor, kde by sa inovácie rodili zdola, z reálnych potrieb miest, obcí a regiónov.

O inováciách sa u nás hovorí často. V strategických dokumentoch ich nájdeme takmer na každej strane. Oveľa dôležitejšia je však otázka, do akej miery sa darí podporovať ich v každodennej praxi. Práve preto vznikol formát inDays.

V Žiline sme si splnili základný cieľ. Záujem nás príjemne prekvapil. Na konferenciu sa prihlásilo viac ako 320 účastníkov. Večer pred podujatím sa na Mayors Café stretlo 54 starostov, primátorov a predstaviteľov štátnej správy. Záujem bol taký veľký, že sme museli z kapacitných dôvodov obmedziť počet účastníkov.

To najdôležitejšie však neboli čísla. Boli to témy, diskusie a energia ľudí, ktorí prišli hľadať riešenia. inDays nebol iba sledom prezentácií. Bol kombináciou odborných panelov, praktických ukážok, neformálnych stretnutí a diskusií, ktoré vytvorili priestor pre výmenu skúseností medzi samosprávami, firmami, univerzitami a občianskou spoločnosťou.

Za úspechom podujatia stála poctivá príprava desiatok partnerov a zároveň viac ako dvanásť rokov skúseností Smart Cities klubu s organizovaním konferencie Slovensko na ceste k Smart Cities. Tentoraz sme však priniesli niečo nové – nielen obsahom, ale aj formátom.

Každé nové podujatie prináša aj cenné skúsenosti. Vieme, čo chceme o rok zlepšiť. Máme množstvo podnetov od účastníkov a partnerov a už dnes pripravujeme ďalší ročník.

inDays nám zároveň ukázal niečo, čo pozná každý, kto sa snaží vytvárať nové projekty. Na začiatku býva len niekoľko ľudí, ktorí myšlienke veria a venujú jej svoj čas, energiu a často aj vlastné zdroje. Keď sa projekt podarí, zrazu sa objaví množstvo ďalších, ktorí chcú byť jeho súčasťou. Je to prirodzené a patrí to k životu.

Podstatné však je, že skutočný rozvoj regiónov nestojí na marketingu, ale na ľuďoch, ktorí sú ochotní dlhodobo pracovať na konkrétnych výsledkoch. Na ľuďoch, ktorí namiesto otázky „ako to vyzerá“ hľadajú odpoveď na otázku „ako to funguje“.

Práve takýchto ľudí sme v Žiline stretli. Starostov, primátorov, podnikateľov, inovátorov, akademikov aj študentov, ktorí chcú posúvať svoje mestá a regióny dopredu.

Preto sa už dnes pozeráme do budúcnosti.

Pred nami sú inDays Michalovce 2027.

Vybrali sme si náročnejšiu cestu. Chceme ukázať, že aj regióny vzdialené od hlavného mesta dokážu vytvárať vlastné inovačné ekosystémy. Že inovácie nemusia vznikáť iba tam, kde je najviac financií, ale aj tam, kde existuje vízia, spolupráca a odhodlanie.

Našou ambíciou je prepájať mestá, obce, univerzity, malé a stredné podniky, startupy aj jednotlivcov, ktorí majú chuť prinášať nové riešenia. Máme pritom aj vlastné slovenské príklady úspechu. Stačí sa pozrieť na viaceré projekty, ktoré vznikajú v Košiciach či v ďalších regiónoch.

inDays nechce byť konkurenciou existujúcim regionálnym iniciatívam. Naopak. Chceme spolupracovať, prepájať skúsenosti a pomáhať vytvárať prostredie, v ktorom budú inovácie prirodzenou súčasťou regionálneho rozvoja.

Žilina bola začiatok.

Michalovce budú ďalší krok.

A veríme, že postupne sa pridajú aj ďalšie regióny Slovenska.

Sme radi, že význam projektu inDays dnes chápajú naši partneri, mestá a obce. Oceňujeme podporu ZMOS-u a veríme, že sa do budovania regionálnych inovačných ekosystémov budú čoraz aktívnejšie zapájať aj ministerstvá prostredníctvom dobre nastavených a zmysluplných výziev.

Naším cieľom nie je organizovať konferencie. Naším cieľom je pomôcť vytvoriť silnú slovenskú Smart City komunitu.

Komunitu, ktorá bude vytvárať príležitosti pre mladých ľudí doma. Komunitu, ktorá bude prinášať nové projekty do regiónov. Komunitu, ktorá dokáže premeniť dobré nápady na konkrétne výsledky.

Ak sa nám to podarí, potom budeme môcť povedať, že inDays splnil svoje poslanie.

Vladimír Jurík

Severské mestské inovácie v praxi vďaka programom URBACT&EUI

V súvislosti s ústrednou témou aktuálneho čísla Happy Smart Cities si v rámci mestských programov URBACT&EUI bližšie predstavíme aktuálne inovačné projekty a siete mestskej spolupráce, ktoré sa teritoriálne viažu aj na územie „severských krajín EÚ“.

PREDSTAVUJEME VYBRANÉ PROJEKTY EURÓPSKEJ URBÁNEJ INICIATÍVY

Až 75% z celkovej výšky rozpočtu Európskej urbánnej iniciatívy (450 mil. eur) je vyčlenených na inovatívne riešenia v mestách. Práve prostredníctvom výziev na Inovatívne akcie sa podporilo spolu **65 Inovatívnych mestských projektov**. Témy inovačných výziev boli zamerané na: Nový Európsky Bauhaus, Udržateľný turizmus, Zmenšujúce sa mestá, Zelené mestá, Energetická transformácia a Technológie v mestách.

1. Copenhagen, Dánsko - projekt CULTIGEN

Téma: udržateľný cestovný ruch
Trvanie: 1.12.2024 - 31.5.2028
Rozpočet z EFRR: 3 753 408,64 EUR

Cieľom projektu CULTIGEN je vyvinúť udržateľné stratégie na riadenie turistických tokov, predchádzať nadmernému turizmu, zosúladiť potreby obyvateľov a očakávania návštevníkov, ako aj podporovať udržateľný cestovný ruch ako hnaciu silu miestneho rozvoja so zameraním na okrajové štvrte Kodaň. Súčasťou projektu sú školenia a workshopy na zvýšenie zručností aktérov v oblasti cestovného ruchu, ktoré pomáhajú miestnym zainteresovaným stranám pri vytváraní partnerstiev, produktov a marketingových stratégií, ktoré dokážu zodpovedným a udržateľným spôsobom prilákať turistov.

Zdroj: <https://cultigen.org/cultigen-activities/citizen-engagement>

Projekt vedie mesto Kodaň a realizuje sa v spolupráci s Aalborgskou univerzitou, Dánskym národným múzeom, organizáciami StoryHunt, We Do Democracy a Wonderful Copenhagen.

V rámci projektu sa vytvorí inovatívny nástroj **Urban Listening Toolkit (ULT)**, ktorý poskytne pevný základ pre inkluzívne rozhodovanie založené na dátach. Tento nástroj bude

navrhnutý tak, aby umožňoval zbierať údaje o mestských skúsenostiach ľudí za pomoci najmodernejších techník umelej inteligencie na vytvorenie nových analytických segmentácií mestských záujmových skupín. ULT umožní urbanistom a orgánom verejnej správy zohľadňovať nespočetné množstvo mestských údajov, ktoré sa v súčasnosti prejavujú. ULT bude digitálnym prostredím postaveným na aplikácii typu „photo-voice“, ktorá umožní aktérom v meste zdieľať svoje mestské skúsenosti a obavy prostredníctvom obrázkov a reagovať na obrázky ostatných účastníkov.

2. Aarhus, Dánsko - projekt ImperfectCity

Téma: Nový európsky Bauhaus
Trvanie: 1.3.2024 - 31.8.2027
Rozpočet z EFRR: 4 998 952,32 EUR

Projekt ImperfectCity sa zameriava na zvyšovanie verejného povedomia – a akceptácie – mestských nedokonalostí. **Brutalistická architektúra** je často považovaná za neatraktívnu a nepeknú, čo vedie k nedostatku podpory pre jej zachovanie. Pacienti s duševnými poruchami môžu byť tiež marginalizovaní, čo znižuje ich šance na účasť v spoločnosti a na trhu práce. ImperfectCity rieši tieto problémy prepojením brutalistických budov s Art Brut a potrebami duševne zraniteľnej mládeže, čím posilňuje mestskú inkluzívnosť, udržateľnosť a krásu. V rámci renovácie sa budova **Kulturhus Bunken**, zachránená pred demoláciou, adaptuje na poskytovanie sociálnych a zamestnaneckých služieb pre mladých ľudí náchylných na duševné problémy. Bude slúžiť aj ako miestne komunitné centrum. Opatrenia zahŕňajú zlepšenie odolnosti budovy voči klimatickým vplyvom a zvýšenie jej atraktívnosti. Cieľom projektu je vytvoriť postupy a techniky, ktoré mestu a jeho obyvateľom umožnia pracovať s nedokonalosťami z hľadiska estetiky, udržateľnosti a sociálnych vzťahov.

Zdroj: <https://www.ovartaci.dk/imperfect-city>

3. Tallinn, Estónsko - projekt SOFTacademy

Téma: Nový európsky Bauhaus
Trvanie: 1.3.2024 - 1.8.2027
Rozpočet z EFRR: 4 971 939,20 EUR

Cieľom projektu SOFTacademy je urýchliť cirkulárnu renováciu veľkých bytových domov s viacerými vlastníkmi na úrovni susedstva. Projekt vyvíja nový model zapojenia s cieľom urýchliť renováciu prefabrikovaných domov a popri tom zohľadňuje princípy Nového európskeho Bauhausu, nielen efektívne využívanie zdrojov, ale aj environmentálnu, sociálnu a ekonomickú udržateľnosť.

Ide o spoluprácu s bytovými družstvami zameranú na revitalizáciu štvrtí pomocou štandardizovaných prvkov, čím sa zlepši stav budov a ich okolia. Tento nový model renovácie založený na spolupráci podporuje spoločnú tvorbu s využitím „**prefabrikovaných prvkov**“ nielen pre budovy, ale aj pre priestory medzi nimi. Napríklad prefabrikované moduly s izolačnými panelmi a novými oknami sa vyrábajú v továrni, následne sa dopravujú a namontujú priamo na mieste, čo šetrí čas a umožňuje obyvateľom zostať vo svojich domovoch.

Zdroj: <https://www.urban-initiative.eu/ia-cities/tallinn/home>

SOFTacademy uplatňuje svoj model spolupráce v tallinskej štvrti Mustamäe. Prostredníctvom hardvérového a softvérového prístupu projekt demonštruje, ako môžu iniciatívy obyvateľov v oblasti renovácie podporiť premenu celého susedstva vrátane priestorov medzi budovami. Logika zásahu a digitálne nástroje vyvinuté ako súčasť riešenia sú prenosné na akúkoľvek štvrť s masovo vyrábanými, monofunkčnými bytovými domami, ktorá potrebuje nielen renováciu, ale aj zlepšenie pocitu miesta a identity.

4. Vaasa, Fínsko - projekt Nordic Energy Capital (NEC)

Téma: Energetická transformácia

Trvanie: 1.10.2025 - 31.3.2029

Rozpočet z EFRR: 4 314 171,20 EUR

Projekt Nordic Energy Capital (NEC) je priekopníkom v systémovej transformácii mestských energetických systémov. Jeho cieľom je rozvíjať energetický systém mesta Vaasa tak, aby bol inteligentnejší, udržateľnejší a predvídateľnejší, a vytvárať riešenia, ktoré budú môcť využívať aj iné európske mestá.

Projekt transformuje mestský energetický systém vo Vaase prostredníctvom digitálneho dvojčata energetickej siete Vaskiluoto a spoločného vytvorenia modelu energetickej efektívnosti mesta založeného na integrovaných satelitných a pozemných dátach. S podporou týchto nástrojov bude projekt pilotne testovať systém vysokoteplotných tepelných čerpadiel a demonštrovať prepojenie sektorov s cieľom optimalizovať dodávky elektrickej energie a diaľkového vykurovania. Okrem toho posilňuje postavenie občanov a vlastníkov nehnuteľností prostredníctvom spoločného využívania údajov a interaktívneho portálu, čím zvyšuje transparentnosť, informovanosť a podporuje zmenu správania.

Očakávané výsledky zahŕňajú zníženie emisií, zvýšenie energetickej efektívnosti, zapojenie občanov a replikovateľné riešenie založené na údajoch pre udržateľnosť miest.

Zdroj: <https://www.urban-initiative.eu/ia-cities/vaasa/home>

5. Turku, Fínsko - projekt Urban Biodiversity Parks

Téma: Nový európsky Bauhaus

Trvanie: 1.3.2024 - 31.8.2027

Rozpočet z EFRR: 3 898 963,36 EUR

Cieľ Kohéznej politiky EÚ: Európa bližšie k občanom

Projektu Urban Biodiversity Parks vyvíja a testuje koncepciu mestských parkov biodiverzity ako nástroja na ekologickú obnovu a regeneráciu miest. Cieľom pilotného projektu, ktorý sa zameriava na jeden hlavný mestský park Skanssi a štyri menšie lokality, je vytvoriť mestské priestory podporujúce biodiverzitu, ktoré budú slúžiť nielen na rekreáciu, ale aj na komunitné aktivity a vzdelávanie. Prvý mestský park biodiverzity bude slúžiť nielen ako

rekreačná zóna, ale aj ako univerzálne vzdelávacie prostredie pre rôzne cieľové skupiny, ako sú školy, spoločnosti zaoberajúce sa zelenou infraštruktúrou, obyvatelia a návštevníci.

Do plánovania a realizácie sú zapojené rôznorodé skupiny, ako sú miestni obyvatelia, mimovládne organizácie, vzdelávacie inštitúcie a súkromní aktéri. Aktivity zahŕňajú budovanie kapacít súkromných subjektov a vývoj modelu na zaradenie parkov biodiverzity do dobrovoľného systému ekologickej kompenzácie podľa fínskeho zákona o ochrane prírody. Projekt tiež zapája občanov do participatívneho riadenia prírody a spolupracuje s vzdelávacími inštitúciami na rozvoji a využívaní parkov biodiverzity ako reálnych vzdelávacích prostredí.

Zdroj: <https://www.urban-initiative.eu/ia-cities/turku/home>

VYBRANÉ INOVATÍVNE TRANSFEROVÉ SIETE PROGRAMU URBACT

10 schválených URBACT Inovatívnych Transferových sietí (ITNs) začalo svoju činnosť v septembri 2024. Výzva URBACT sa v danom roku špecificky zamerala na inovačný rozmer sietí s maximálnym rozpočtom 550 tis. eur z Európskeho fondu regionálneho rozvoja na sieť. Medzi schválenými partnermi mali svoje zastúpenie aj mestá zo severných krajín.

6. URBACT sieť Future STEAM cities

Téma: Inovatívne transferové siete

Trvanie: 01.09.2024- 31.08.2026

Partneri: Aveiro (Portugalsko), Oulu (Fínsko), Alytus (Litva), Business Kolding (Dánsko), Płock (Poľsko)

Sieť „Future STEAM Cities“ sa zameriava na šírenie inovatívnych postupov vyvinutých v rámci projektu Aveiro STEAM City, ktorý je financovaný z programu Urban Innovative Actions (2014-2020). Sieť má dva hlavné ciele: rozvíjať a posilňovať digitálne kompetencie a podporovať metodiky vzdelávania v oblasti STEAM (veda, technológia, inžinierstvo, umenie a matematika), pričom sa zameriava na riešenie spoločných výziev, ktorým čelia mestá v EÚ, vrátane prilákania a udržania talentov, inovácií a digitalizácie. Každé zapojené mesto realizovalo vlastné testovacie akcie v rôznych formátoch: vzdelávanie mládeže i učiteľov, workshopy v múzeu, firemné open days, vytvorenie „Learning Labov“ či ďalšie.

7. URBACT sieť WISH CITIES

Téma: Inovatívne transferové siete

Trvanie: 01.09.2024- 31.08.2026

Partneri: Miláno (Taliansko), Cartagena (Španielsko), Dublin (Írsko), Korydallos (Grécko), Pori (Fínsko), Valmiera (Lotyšsko), Vila Nova de Gaia (Portugalsko).

Sieť WISH CITIES si kladie za cieľ vytvoriť strategický rámec pre blaho dospievajúcich, ktorý sa opiera o tri kľúčové piliere: rozvoj mládežníckych ambasádorov, zlepšovanie a vytváranie špecializovaných priestorov a zavádzanie systémov poukazov na podporu aktivít a služieb pre mladých ľudí. Táto iniciatíva predstavuje významný krok smerom k budovaniu novej kultúry spolupráce medzi mestskými samosprávami a zainteresovanými stranami.

Mladí ľudia pri tvorbe muralu v centre WISH-MI hub, foto Mesto Miláno

Zdroj: <https://urbact.eu/articles/where-are-children-putting-young-people-back-sustainable-urban-development>

Užitočné odkazy:

FB: [Urbact & EUI Slovensko](#)

LinkedIn: [EUI & URBACT Slovensko](#)

urban@mirri.gov.sk

www.mirri.gov.sk

+421 2 20 92 8547

Ing. Veronika Čevelová
Kontaktný bod pre Európsku urbánnu iniciatívu a program URBACT na Slovensku
odbor programov nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

ČO SME VIDELI VO FÍNSKU

Hoci sme v Škandinávii za roky, ktoré tam pravidelne chodíme, „takmer ako doma“, naša prvá cesta do Fínska na tohoročnej Letnej škole Smart Cities klubu bola aj pre nás opäť plná inšpirácií a nového poznania severských reálií.

Kalsatama - vnútroblok

Čo všetko sme obdivovali? V prvom rade prístup k tvorbe verejného priestoru v novovznikajúcich zónach bývania: ako prvé vybudujú funkčnú dopravnú infraštruktúru s efektívnym prístupom na aktuálne stavenisko. Následne riešia verejný priestor vrátane oddychových zón pre všetky generácie, aj s vodozádržnými opatreniami a neodmysliteľnou súčasťou sú parkoviská pre autá, či už vo forme parkovacích domov, alebo podzemných parkovísk. Všetko skoorinované, aby komplexný verejný priestor mohli bezpečne využívať obyvatelia novovznikajúcich bytov. Kľúčovým prvkom je však dobrá dostupnosť verejnej dopravy s napojením na cyklotrasy a bezbariérové verejné priestory. V zmysle konceptu 15 minútového mesta. Ďalšia výstavba postupuje tak, že nepôsobí rušivo pre tých, čo už v nových bytoch bývajú.

Na spôsob spolupráce pri vytváraní herných zón v rámci verejných priestorov sme sa opýtali našich kolegov z Fínska, ktorí, rovnako ako naša spoločnosť, zastupujú kvalitných európskych výrobcov detských ihrísk a športovísk. Prekvapivo sa ich skúsenosti od tých našich veľmi nelíšia.

Tripla-vnútroblok

Ako prebieha spolupráca s investorm (mestom/developerom) počas projektovania a výstavby verejného priestoru alebo detského ihriska? Vyberajú si vašu spoločnosť na základe predchádzajúcej úspešnej spolupráce, alebo musíte vždy nanovo dokazovať, že ste tým správnym partnerom pre takýto projekt?

Niekedy spolupracujeme s hlavným projektantom konkrétneho projektu aj celé roky, kým sa na nás obráti investor. Častokrát nasledujú náročné rokovania o cene. Ak výsledná suma nie je podľa jeho predstáv či možností, mení nami navrhované herné prvky za jednoduchšie, teda lacnejšie. Takže naše úsilie aj úsilie projektantov je v takomto prípade mrhaním síl, energie aj času, ktorý sme projektu všetci venovali. Našťastie nie vždy sa toto deje :-). Niekedy sa zase stane, že nás mesto či developer kontaktujú neskoro a na samotný proces realizácie je veľmi málo času. Ale to je život.

Zistili sme, že rozvoj nových oblastí začína infraštruktúrou (prístupové cesty, verejné priestory – parky, detské ihriská, parkovacie garáže...) a až potom začína výstavba obytných budov. Ste zapojení do tejto prípravnej fázy, alebo váš čas príde až s výstavbou detského ihriska?

Zvyčajne len vo fáze budovania detského ihriska.
Povedal nám Mathias Johansson.

Mathias Johansson - druhý zľava

Za tých pár dní sme videli inšpiratívne miesta pre aktívny oddych aj relax všetkých generácií, prepojených s cyklotrasami, dostupnou MHD, príjemným bývaním... Už teraz sa tešíme na ďalšiu cestu :-)

Jana Juríková

Odborný garant: Studio 21

Studio 21
VEREJNÝ PRIESTOR JE NAŠE IHRISKO

Laajasuo Sports Park v Helsinkách

Töölönlahti Summer Park

Töölönlahti Summer Park

Novo budovaná obytná štvrť Kuninkaantammi v Helsinkách

KOŠICE

Mesto spustilo pilotný projekt parkoviska Park and Ride

V Košiciach spustili prvé záchytné parkovisko typu P+R (Park and Ride). Od 1. mája môžu vodiči na parkovisku pri Amfiteátri využiť výhodný kombinovaný lístok za jednotnú cenu 4,50 eur na 24 hodín. Ten okrem parkovania zahŕňa až štyri cestovné lístky na mestskú hromadnú dopravu. Pilotný projekt vznikol v spolupráci mesta a DPMK s cieľom odľahčiť centrum od áut a zatriktívniť ekologické cestovanie. V budúcnosti by mali podobné záchytné parkoviská pribudnúť aj v ďalších košických lokalitách.

Zdroj: <https://www.kosice.sk/clanok/mesto-spustilo-pilotny-projekt-parkoviska-park-and-ride>

Košice spúšťajú historicky najväčšiu výstavbu nájomných bytov

V Košiciach odštartuje masívna výstavba nájomných bytov. Poslanci mestského zastupiteľstva schválili vznik spoločného podniku s rakúskym investorom, v ktorom má mesto 15-percentný podiel. V prvej fáze by malo na mestských pozemkoch vyrásť takmer 800 bytov, pričom stavebné práce na uliciach Jesenského a Turzovej by mohli začať už túto jeseň. Košice sú vôbec prvým slovenským mestom, ktoré do štátom podporovaného nájomného bývania vstupuje s vlastnými pozemkami, od čoho si sľubuje udržanie mladých rodín aj finančný prínos do mestského rozpočtu.

Zdroj: <https://www.kosice.sk/clanok/kosice-spustaju-historicky-naivacsiu-vystavbu-najomnych-bytov>

TRNAVA

Trnava pracuje na posilnení svojej klimatickej odolnosti

Mesto Trnava intenzívne pracuje na zvýšení svojej ochrany pred vlnami horúčav, suchom či mestskými tepelnými ostrovmi. Vďaka medzinárodnému projektu TRACAP z programu Horizont Európa aktualizuje svoju adaptačnú stratégiu pomocou presných dát s vysokým rozlíšením. Výsledná štúdia pomôže samospráve lepšie plánovať zelenú infraštruktúru a vodné hospodárstvo. O tom, ako presne prebieha analýza klimatických rizík a aké opatrenia mesto čakajú, sa bude môcť verejnosť dozvedieť na odbornej prednáške v stredu 17. júna 2026 na trnavskej radnici.

Zdroj: <https://www.trnava.sk/aktualita/15119/trnava-pracuje-na-posileni-svojej-klimatickej-odolnosti>

V Trnave vzniká nová stratégia učiaceho sa mesta

Mesto Trnava v spolupráci s OZ Lifestarter a ďalšími partnermi pripravuje novú Stratégiu Učiaceho sa mesta. Tento strategický dokument, ktorý nadväzuje na členstvo Trnavy v Globálnej sieti učiacich sa miest UNESCO, má za cieľ prepojiť celoživotné vzdelávanie, inovácie a komunitný život. Samospráva preto pozýva zástupcov škôl, organizácií, firiem aj aktívnu verejnosť na participatívne stretnutie a skupinový brainstorming.

Zdroj: <https://www.trnava.sk/aktualita/15076/v-trnave-vznika-nova-strategia-uciaceho-sa-mesta>

PŮCHOV

Úroveň triedenia v meste Púchov za rok 2025

Mesto Púchov si v odpadovom hospodárstve polepšilo a v roku 2025 dosiahlo mieru vytriedenia komunálneho odpadu na úrovni 50,90 %. Vďaka prekonaniu päťdesiatpercentnej hranice mesto úspešne znížilo zákonný poplatok za ukladanie odpadu na skládku z 18 na 15 eur za tonu. K pozitívnemu trendu prispeli najmä nové systémy zberu veľkoobjemového odpadu „od domu k domu“, fungovanie mestskej kompostárne, ako aj nárast vyzbieraného elektroodpadu, použitého kuchynského oleja a textilu.

Zdroj: https://www.puchov.sk/uroven-triedenia-v-meste-puchov-za-rok-2025-oznam-0/mid/408320/html#m_408320

HLOHOVEC

Hlohovec medzi nominovanými v oblasti SMART samospráva

Mesto Hlohovec získalo významné uznanie na celoslovenskej úrovni. Na galavečeri pri príležitosti 38. snemu Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) bolo nominované na ocenenie Komunálny líder v kategórii inovatívneho prístupu samospráv SMART. Odborná komisia ocenila využívanie moderných technológií, dát a inovatívnych riešení na zlepšovanie kvality života obyvateľov. Pre Hlohovec je táto nominácia v konkurencii takmer 2 800 miest a obcí potvrdením, že sa úspešne ubera cestou budovania modernej a inteligentnej samosprávy.

Zdroj: https://www.hlohovec.sk/hlohovec-medzi-nominovanymi-v-oblasti-smart-samosprava-oznam/mid/412855/html#m_412855

ŠAĽA

Byť SMART sa oplatí - naše mesto získalo ďalšie významné ocenenie

Mesto Šaľa si z 38. galavečera Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) odnáša prestížny úspech. V silnej konkurencii nominovaných samospráv získalo ocenenie „Komunálny líder pre oblasť SMART“, ktoré vyzdvihuje využívanie inovatívnych a inteligentných riešení pre rozvoj mesta a ochranu životného prostredia. Pre Šaľu je toto prvenstvo, na ktoré nadviazala po zisku ceny Fénix, dôležitým potvrdením, že jej moderné projekty prinášajú reálne výsledky pre každodenný život obyvateľov.

Zdroj: <https://www.sala.sk/clanok/byt-smart-sa-oplati>

Milí čitatelia Happy Smart Cities,
želáme vám krásne leto plné slnka, oddychu, nových zážitkov a inšpiratívnych nápadov. Nech vám letné dni prinesú energiu na nové projekty, príjemné stretnutia a čas na objavovanie miest, ktoré robia život lepším, modernejším a udržateľnejším.

Ďakujeme, že ste súčasťou komunity Happy Smart Cities – priestoru pre inovácie, spoluprácu a pozitívne zmeny v našich mestách a obciach. Prajeme vám pokojné leto, bezpečné cestovanie a množstvo dôvodov na úsmev.

Krásne leto praje redakcia Happy Smart Cities.

Budme na ceste k Smart Cities spolu

Záujem o členstvo v Smart Cities Klub

Ak ste mesto, obec alebo región a chcete sa aktívne zapojiť do komunity Smart Cities klubu, radi s vami prejdeme možnosti členstva a spolupráce. Podelte sa o skúsenosti, inšpirujte sa, zapojte sa a posúvajte svoje projekty od vízie k realizácii.

www.smartcitiesklub.sk

Záujem o obsah, PR alebo reklamu

Máte inšpiratívny príbeh, projekt, prípadovú štúdiu alebo záujem o PR či reklamu v našom magazíne? Happy Smart Cities je otvorený kvalitnému obsahu, ktorý prináša hodnotu mestám a samosprávam.

www.smartcitiesklub.sk

Váš kontakt: info@smartcitiesklub.sk

Budúcnosť miest nevzniká náhodou. **Vzniká spolupracou, dôverou a ochotou zdieľať.** Ak chcete byť pri tom, ozvite sa nám.